

præcepit: & tormentis Tyronem: & eius filium: atq; tonsorē subdi: cūq; Tyro ita cōsisteret: uidēs filius patrem suum crudeliter laceratum: nec habentem spem salutis: futurumq; sibi iudicium ex tormentis paratum intelligens: se inquit ueritatem nunciare: si uerbo confirmaret tormenta patris & sua remittere. Cūq; rex fidem dedisset: dixit sibi constituisse Tyronem manu sua regem adire & occidere si copia daretur: ut solum eum inueniret: multaq; pati quatenus Alexandro præstaret. Quæ cum ille dixisset: patrem a necessitate soluit. Incertum autem est: utrum hæc ueritate a necessitate retulerit: ut aliquod perfugium in præsentibus malis inueniret.

Mors iuuenum & sepultura corporum eorum in Alexandrio..

CAP. XX.

h Erodes autem licet deliberasset iam dudum filios interimere: tunc tamē festinauit crudelitati suæ finem imponere: & in contione producens: trecentos priores militum reos factos cum Tyrone filioq; eius: & accusatore tonsore: criminabatur coram omnibus. Et illos quidem multitudo peremit. Alexander autem & Aristobulus in Cæsaream tracti patre præcipiente laqueo perimuntur. Corpora uero noctu in Alexandrio ponuntur quo matris eorū pater: pluresq; cognati: uel proauī positi esse uidebantur.

Incipit Liber. xvii. antiquitatis Iudaicæ.

Qualiter Antipater odio habitus est ab oī gēte ppter interfecionē fratrum suorum. CAP. I.

Antipatro autem postquam fratrum extitit accusator: & in primis facinus extremæ impietatis & crudelitatis impulsor: haud sane pro uoto spes uitæ sequentis aperitur. Nam quamuis amittendi regni metu fuerat liberatus: q; iam uide licet illud cum fratribus se communicaturum fore non cernere: operosius tamen & ambiguum regnum sibi fieri magis magisque sentiebat. Siquidem odium uniuersæ gentis: aduersus illum erat exortum. Fuit uero illi etiam hoc ualde contrarium: quod totam contristabat militiam: dum aduersam ab ea gereret protinus uoluntatem: in qua proculdubio omnia regni munimenta consistunt: & maxime quotiens gentem aut populum uniuersum nouarum rerum cupidine perturbari contingeret. Tantum etenim periculum ei fratrum procurauit interitus. Verumtamen cum patre pariter participatur regnandi negotium: non aliter quam si rex etiam ipse consisteret: amplioraque ei negotia credebantur: & quod unde perire debuisset: firmitatem magis fauoris inuenerat: quod quam si pro Herodis tutela fratrum suorum proditor extitisset & non inimicitia qua circa illos & circa patrem ipsum detinebatur. Talibus enim eum maliloquiis induxerat. Quæ omnia machinationes erant etiam constituentes qua aduersus Herodem tenderet: ut Antipater accusatores non haberet de his quæ patrare cogitabat: Herodes autem omni refugio nudaretur: non habens qui sibi auxiliaretur: cum Antipater hostis manifestus existeret. Proinde odio paterno illas fratrum insidias perperabat. Pulsabat autem amplius ut ab incepto non desisteret: quod cernebat moriente quidem Herode certe sibi principatum esse uenturum: prolixius autem uiuente: multa sibi surrepta pericula: si eius factio proderetur cuius extabat ipse compositor: & quæ si palam fieret hostem illi patrem compelebat existere. Propter quæ ad donandum erat largus & affluens: & etiam eos qui circa patrem erant lucris pulsabat in gentibus ut aduersus eum hominum odia concitarent: & maxime illos quos Romæ possidebat amicos missionibus magnorum numerum sibi beniuolos comparabat. Ante omnes autem Saturninum qui tunc curam Syriæ gerebat inducere magna spe incitabatur: sed etiam Saturnini fratrem promereri festinabat. Ad hæc sororem regis uiro inter primos apud Herodem coniunctam: suo modo utens: ad se uolebat attrahere. Erat quippe ad fingendas amicitias colloquentibus secum callidus & ad odium dissimulandum ualde credibilis: & ad celandum semetipsum satis astutissimus. Non tamen decipere ualebat suam nutricem quæ illum iam ante abunde cognouerat: & ab eo falli non poterat. Siquidem omnibus eius factionibus iam antea fuerat reluctata: ob morum eius improbitantem: quamuis eius filiam haberet uxorem prouidentia matris Antipatri: & eius ipsius instantia illam suscipiens: quæ primo fuerat Aristobuli sociata connubio. Nam alteram Calleas filius uiri eius habebat uxorem sed nullum hoc ei tutamen erat: quo minus eius intelligeretur iniquitas: sicut nec prius cognatio quicquam obstiterat: quominus odibilis haberetur. Interea Salome festinantes Sylleo Arabi coniungi corporali libidine concitatum: Herodes compellit cum alexa inire connubium cooperante quoque illi Liuia: & persuadente Salome: ne illius renueret nuptias: ne inimicitia inter eos maturus orirentur. Iurabat quippe Herodes: nunquam se circa Salome beniuolum fore: nisi coniugium Alexæ susciperet: & obediret Liuiæ utpote Cæsaris coniungi: ad hæc etiam utilia suadenti. Interim filiam Archelai regis Herodes ad suum destinat patrem: quæ fuerat Alexandro iugata: dotem etiam restituens: ut nullum inter eos certamen oriretur.

Qualiter Herodes rex filios Alexandri & Aristobuli filiorum suorum adoptans: filiam Feroræ illis desponsauit & Antipatri: & quæliter antipater persuasit patri desponsationem in suos transferre filios: & quæliter herodes aduersus Traconitas uolens munitus existeret: & Zamari iudæum quod de Babylone discesserat: & in antiochia degebat euocans ibi constituit: & utebatur illo opposito aduersus Traconitas. CAP. II.

Pse autem enutriebat filios diligenter admodum. Erant enim Alexandro quidem ex Glaphyra uirilis sexus duo: Aristobulo autem ex Beronice Salomes filia masculi tres: puellæ duæ & sapiens amicis presentibus coram se Herodes eos constituens: filios quoque fortunam causamque deplorans: orabat: ne tale quicquam filios filii accidisset: sed & cum uirtute crescentibus uicissitudinem illi nutritionis & educationes exolueret. Desponsabat autem eis maturo iam tempore decurrente: maiori natu quidem alexandri filios filiam Feroræ: aristobuli uero filio filiam antipatri: filiam uero aristobuli denominat antipatri filio alteram uero ex filiabus aristobuli herodi filio suo: fuerat autem is regi natus ex filia pontificis. Paternus quippe mos erat: ut simul plures haberemus uxores. Agebat autem filios desponsationem rex miram infantulorum parentibus orbat orum: ad beniuolentiam eorum per societatem conjugalem antipatrum prouocare desiderans. Antipater autem non cessabat circa infantulos ea uoluntate uersari: qua circa fratres quoque fuerat agitur. Incitabat autem eum studium patris quod circa infantulos gerebat: sperans eos maiores ac meliores suis fratribus fore: præsertim cum in uirilæ ætatem proruperent: archelao etiam auxilium nepotibus præbituro: uiro in regni culmine constituto: & Feroræ in murum unam ex eis suscepto filiam: Tetrarches enim erat iste. Excitabat autem eum uniuersa quoque multitudo: quæ circa infantulos quidem misericordiam mente mouebatur: aduersus eum odium autem in omnibus gerebat: propter quod claruerat tantæ in fratres iniquitatis astructor. Machinabatur quoque dissoluere quæ patri placuerat aduersum sibi reputans: si tanta contra se talium adunaretur potentia. Et differebat quidem herodes sequi postulationes antipatri ut ipse quidem aristobuli filiam in connubio susciperet: Feroræ uero filius patris eius alexandri filiam. Et sponsiones quidem nuptiarum huiusmodi gerebantur: rege tamem inuito. Herodi uero ea tempestate uxores erant nouem: antipatri mater & filia pontificis: ex qua etiam homonymus illi filius fuerat procreatus. Erat autem ei etiam fratris filia coniuncta: & cum ea neptis altera: ex his quidem proles nulla germinauerat. Erat etiam in uxoribus ex gente samareorum una: ex qua filii existerant Antipas & Archelaus & filia olympias nomine: & hanc quidem postea Iosippus suscepit uxorem: qui regi fuerat fratruelis. Archelaus autem & Antipas romæ apud quendam familiarè educabantur. Coniuncta illi erat et Cleopatra sed Hierosolymites: & filii ex ea fuerant nati: Herodes & Philippus qui etiam romæ educabantur. Erat in uxoribus etiam Pallas: quæ Faselum ei peperat filium. Super has quoque Fedra: & Helpis erant uxores ex quibus duæ filie fuerant procreatæ: Examana nomine: ac Salome. Filie autem maiores natu: ex una matre procreatæ cum Alexandro quarum intuebatur feroræ nuptias: coniunctæ erant una quidem antipatri sororis filio: altera uero Fasele: & iste quoque fratris herodis fuerat filius: & hoc quidem ex dispositione factum erat Herodis. Tunc autem uolens aduersus traconitas munitus existeret: cogitauit uicium iudæis edificare non distantem magnitudine ciuitatis: ut pro hoc inaccessibiles hostibus faceret limites suæ prouinciæ. Et cognoscens uirum quendam iudæum ex babilonia: cum equitibus quingentis & sagittariis plurimis: cognatorum etiam multitudinem: usque ad ceterum ferme numerum uirorum Eufratem fluium transmeasse: & in antiochia in loco qui dicitur Daphne Syriæ conuersari cum Saturnino qui tunc ibidem imperator militiæ consistebat: illum ei locum ad habitandum benigna largitate cui Balatha nomen erat cedere promisit. Euocabat ergo eum cum tota multitudine omnium qui eum fuerant consecuti: spondens daturum se terram in regione quæ dicitur Bathanea. Destinauerat enim eum intra Traconitidem constituendum uolens eius habitationem obstaculum contra hostes habere. Promittebat itaque illam regionem sine tributis esse daturum & liberos fore quæ moris erat illius regionis habitatoribus exhibere: immunesque eis terram & nullis illationibus obnoxiam præbiturum. His persuasus babilonius uenit: & suscipiens regionem: oppida: & municipia plura construxit. Et uicum Bathyra nomine constituens: obstaculum erat & oppositum quoddam ille uir aduersus Traconitas iudæis de Babilonia Hierosolymam per sacrificiorum tempora uenientibus: ne quis eorum latrocinii Traconitarum insidiisque lederetur & aduentabant ad eum plurimi: maximeque illi undique concurrebant: a quibus paternus mos iudæorum & instituta celebrantur. Quibus rebus illa regio breui populosa facta est: propter quod immunis ab omnibus functionibus permanebat: uiuente duntaxat herode. Cæterum postquam Philippus filius eius principatum regni suscepit: modicas paruo tempore illis functiones imposuit Agrippas uero maior & filius eius qui homonymus quoque illi constabat eos admodum grauauerunt: non tamen eis delibetate ipsorum cum possent ullam intulere modestiam. Sed romani deinde dominatum illius regionis adepti: libertatis quidem eorum et ipsi seruauere dignitatem impositionibus autem eos functionum usquequaque grauauerunt. Et hæc quidem oportuno tempore diligenter exequar oratione precedente. Zamaris autem Babilonius inter hæc uita defungitur: qui ad possidendam illam regionem ab herode fuerat acquisitus: qui quoque cum uirtute uiuens: filios quoque optimos reliquit: Iacinum quidem qui fortitudine clarus extabat: is eques Babilonios qui sub illo fuerat continebat: & Hely: quos rex afficiebat abunde muneribus. Sed Iacinus in senectute defunctus: Philippum filium dereliquit: &

manu bonū: & aliis uirtutis artibus usui supra quēlibet accommodum. Ob hoc fida illi amicitia: & firmissimus fauor cū Agrippa rege prouenerat: militiamq; totam quā rex habebat: iste curabat: & ubi cūq; deducendam rex postulabat: eius regimine ducebatur.

Qualiter Antipater oblectabatur eos qui circa Feroram erant: uolens per illos insidiari patri & q̄liter agnoscens soror regis Salome: clanculum denunciauit fratri: & de interfectione pharisæorum regi aduersantium.

CAP. III.

Erode autē in quibus retuli constituto: in Antipatrum spectabant cuncta negocia: p̄pterea quia utilis ac promptus a rege putabatur: & rex hanc firmitatem non amiserat potestatis: quam ei pater p̄optius indulgebatur: spe quasi fauoris eius ac fidei. Ad hæc erat etiā ad deriuādā in se audacissimus: quomodo incognita erat patri eius nequitia: & quō ad fidem faciendam in dicendo callebat. Erat etiam cunctis terribilis: non tantum magnitudine potestatis: quantum peruersitate morū: & quod erat ad male loquendum procacissimus. Maxime autē eum Feroras accurabat: uicissimq; curabatur. Nam eum callide ualde circūuenerat antipater: & maxime per mulieres ad occupandos eius aīos ambigerat. Deditus quippe fuerat Feroras uxori matrisq; eius atq; sorori: licet mulierum genus horreret: ob iniuriam filiarum suarum uirginum: uerūtamen has patiebatur: ab hisq; ducebatur: & nihil ab eo sine illis mulieribus agebatur. Nam hoiem illum ēē medicaminibus accurabant: sed & sibi inuicem cooperari nequaquam mutuo fauore cessabāt. Ita enim eas omnimodis antipater induxerat: partim p̄ semetipsum: partim etiam per propriam matrem. Nam idem hæc quatuor mulieres sentiebant: idemq; loquebantur. Ferorā tamen circa Antipatrum in nōnullis minimis sane rebus sententia habebatur. Erat autem illis in contrarium nitēs regis soror: iā diu cuncta circū inspiciens: & amicitiam eorū in perniciem herodis construi cernens: & annunciando non abstinens. Illi autē sentientes molestam esse regi suam adiuuicem beniuolentiam: consilium inuenere: ut manifesta eorum amicitia non esset neq; palam contentum facerent: odium autē & maliloquia ubi tempus exigeret contra semetipsos confingerent: maxime autē sub Herodis præsentia: ut ad eum de semetipsis talia deferrent: secreta uero beniuolentia inter eos firmior certiorque constaret. Et sic quidē illi gerebant: Salomē autem nihil prorsus latebat: neq; primum eorum p̄positum ad huiusmodi negocia festinare neq; tunc: quando secretas machinationes construebant. Cunctaq; quippe illorum mulier indagabat: quæ amplificās & atrociora faciens: ad fratrem proprium perferebat secretos eorū conuentus insinuans: & conuiuia: & consulationes occulte imotimque confertas: quæ ad eius interitum tenderēt: nisi maturius proderēt. Indicabat quoq; illos in manifesto quidē aduersarios suimet quasi constare: & ad lesiones mutuas sicte loqui: sinemq; festinare: secreta & ab alterutris remoti beniuolentiam in se confirmare maximam & quotiens in quibusq; negociis singulis fierent illud agere quod amicitia postuleret: & polliceri sibi etiam pugnare contra quos opus esset: modo ut illud astu uel fauore mutuo nō sentiretur efficere. Illa quidē hæc & hmoi inuestigabat oīa: & integra ad fratrem conueniens cuncta deferebat: sentientē quidem iam ēē ipsum plurima p̄ semetipsum: sed ad audiēdum aliquid licet excitatus esset sororis accusationibus retardatē. Erat. n. porcio quædam iudæorū hoīum de scrupulositate & subtilitate paternæ legis gloriantiū: & culturam diuinitatis simulantium: a quibus inducebantur mulieres ille supra memorare: hi dicebantur Pharisæi: q̄ possent maxime regi non modicum afferre p̄sidium. Erat. n. procaces ad bellum gerēdum: legionesq; inferēdas imaturius eleuati. Cū igitur cuncta gens iudaica iureiurando iurasset Cæsaris se propriam fore: & oībus regis regionibus fauere: isti uiri non iurauerunt. Erant autem numero supra sex fere milia: quos rex pecuniario dāno multauerat. Quod dānum uxor pro eis Ferorā cōtulerat: Illi uero beniuolentiam quasi pro uicissitudine referētes: futurorum sibi agnitionem nutu diuinitatis infusam esse p̄dicabant: quia herodi uidelicet terminus regni iam esset ex superna maiestate decretus: tam ipsi: quā uniuersæ cognatiōi eius: illam autē regnum possessuram: atq; ferorā uel filios: qui ex eorū semine descēderent. Et hæc quidē regi nunciabantur: nō. n. Salomē ista fugiebant: & quō plurimos regalis aulæ corrumpere niterētur. Rex autē interfecit Pharisæos: qui causa seditionis extiterant: & Vagoan eunuchum: & sibi carū quendam: qui tunc primatum inter eos habebat honestatis dignitate decoratum filiosq; eius peremit: omnesq; ei cognatiōe uel familiaritate cōiunctos: quibus ille Pharisæus præfagabat. Magnificabatur apud etiam Vagoa situti pater & plurimis rebus bene meritus ac profuturus apud regē futurum. In manibus enim eis cuncta fore prædica bat: præbente illi & coniugi firmitatem: & filiorum: ueluti propriis filiis.

Qualiter rex Herodes p̄cepit fratri suo Feroræ: ut excluderet uxorem suā: aut eius regno discederet: & q̄liter antipater suspectus p̄i factus timēs eū scribebat amicis in Roma: ut scriberet patri eius ac persuaderent: ut mitteret eum ad Cæsare cum pecuniis quod persuasum est herodi filiumq; trāsmisit: & de morte Feroræ fratris Herodis.

CAP. IIII.

Erodes itaq; ultus ex Pharisæis qui fuere conuicti: conuentum congregat amicorum & accusationē Feroræ coniugis: iniuriamq; uirginū & audaciam illius mulieris exponens & crimen uxoris ad diminutionem dignitatis illius referens & honoris: q̄ ei cer

taminum seditiones aduersus fratres: & bellum ex illius ingenio ac uerbis operibusq; consurgerent: quantum poterat hortabatur ut illa inter eos simulatio solueretur: quod fore firmabat: si societatem illius effugeret pp illa quæ gesserat. Nihil. n. cum fratre Ferora gratiæ permanere posse definiebat: si secum illam haberet: quæ bonum ingenium circa se fratris euerteret. Iubebat igitur uxorem abire: quæ inter fratres causa belli constaret: & si magni precii consanguinitatem suam diceret: illam coniugaret: sic enim posset nullomodo caritas fraternitatis iminui. At Ferora licet illo sermone moueretur: tamen affirmabat neq; aliquid iuris ex germanitatis necessitudine detracturum: neq; dilectionem coniugis abnuere: eligere se potius mori dicebat: q̄ illa muliere priuari: quæ sibi grata cõstaret. Herodes uero differebat circa Feroram super hoc iracundiam quãuis cuperet sumere pro rebus gestis ultionem. Antipatro tamen interdixit & matri eius: cum Ferora miscere colloquium: uel cum illis mulieribus: quæ cum illo erant: obseruarentq;: si in unum aliquatenus conuenirent. Illi uero profitebantur quidẽ: conueniebant tamen quando tẽporis oportunitas prouocabat: & simul etiam cõuiuabantur Feroras & Antipater. Ferebatur etiam sermo: q̄ antipater Feroræ coniugi misceretur: eo operante illis ad conuentus faciendos antipatri matre. Suspectum autem patrem habens & timens antipater: ne circa se amplius eius odium processisset scribit amicis Romæ: postulans ut scriberet herodi: quatenus celeriter Antipatrum mitteret: simulq; cum eo munera digna: mandaret testamentum etiam in quo post regem declararet antipatrum quõ iam defunctus erat Herodes: qui ei ex filia pontificis fuerat procreatus. Quo facto: pergit una quoq; cum antipatro: & Sylleus arabs: nihil ex his q̄ præceperat Cæsar peragens: unde quoq; antipater ante Cæsarem eius accusator extiterat: p̄ quibus Nicolaus patiebatur iniuriam. Accusabatur etiam & ab aretha Sylleus: eo q̄ plures occideret in Petra castello benemeritorum hoĩum præter suam consciẽtiam: maxime aut Sondum uirum omni uirtute decoratum: iusticiaq; pollentem: sed etiam Fabatum Cæsaris seruum Sylleus aut causas habuit ex hisdem criminibus propagatas. Erat quidẽ Corynthus herodis regis unus custodum corporis: cui maxime cura plurima cõmittebatur. Huic persuadet Sylleus pecunias maximas pollicens ut Herodem occideret: hoc etiam promiserat. Quod agnoscens Fabatus Sylleo indicante: statim regi denũciauit. Ille uero Corynthus tormẽtis examinans: fecit oĩa depalari. Detinuit autẽ secum duos Arabas: confessioni corynthis credens: & philarchum: q̄ syllei fuisset amicus. Qui etiam ipsi: nam eos rex tormentis affecerat: confessi fuerant: quod eos exortaretur: nunciatis Corynthus non agere molliorẽ: & sicubi opus esset rei: ferro cooperarentur ad perpetrandum facinus inter eos complicitum. Ad hæc etiam Saturninus oĩbus ei ab herode denunciatis Romam eos destinat. Feroram uero fortiter in amore coniugis permanẽtem: discedere ad propria herodes p̄cepit. Ille uero gratanter accipiens ad suam tetrarchiam non moratus abscessit: plurimum se iureiurando constringens: non prius reuertentequam mortẽ herodis aduerteret. Proinde ab Herode morte constricto petitus: ut ueniret pro aliquibus sibi mādatis si mors cõtingeret iniugendis: nullo modo persuasus est aduenire: ne iurisiurandi uiolator existeret. Non tamẽ Herodes in his rebus imitatur illius exẽplum: meliorem circa Feroram uoluntatẽ suæ mentis ostendens. Nam paulopost: ipse cœpit egritudine laborare. Ad quam herodes non solum non euocatus aduenit: sed etiam mortuum eum recepit atq; ad Hierosolymam derulit: & iuxta morem exequias ei honorabiliter: magnificeq; celebrauit: ingentẽq; luctum sup eũ supra q̄ quisquam ratus erat exposuit. Hoc antipatro licet romam nauigasset: maloꝝ tamen extitit aduersitatumq; principium: ex hinc enim iam cœpit fratricidii factio denudari. Narrabo itaq; oẽni super hoc hominis rationem: exemplum generi humano in futura tempora permansurum: ad utilitatem his qui uoluerint uirtutis esse cultores.

Accusatio uxoris Feroræ a filiis Feroræ: q̄ ueneno perisset: & qualiter herodes exquirens reperit contra se uenenum paratũ a filio Antipatro: & p̄scrutatus antipatri cognouit insidias. CAP. V.

Erora igitur mortuo: humatoq; celebritate magna: duo ex liberis eius: qui ab eo in honore habebant: ad herodem ueniunt postulantes: ne inultam mortẽ fratris relinqueret: quin potius inquisitionẽ faceret acerbæ mortis & calamitosæ repentinæq; trãslationis: Illo autẽ attonito facto liberorũ sermonibus fidelia nãq; narrabant apud coniugem die p̄xima antequã egritudinẽ incurreret eũ cœnasse retulerunt: uenenum autẽ in cibo sũpisse: ex eoq; perisse: qđ uenenũ allatũ eẽt ab arabica muliere: amoris faciẽdi grã. Amare se nãq; singebatur: aut uera ad interitũ erat feroræ petitũ. Sunt qppe ad uenena conficiẽda artificiosissime Arabicæ mulieres. Persuasum. n. illi dicebant: ut uenenũ uenundaret: ad loca qppe illa uenisse referebãt matre Feroræ cõiugis & sorore: unde illud uenenũ ad portates: cœnã illi p̄parauere: in quo ille ueneno sumpto periit. His uerbis p̄tinus excitatus: ancillas earũ mulierũ tormẽtis examinans: inter quas eẽt aliquas liberarũ. Et adhuc in occulto remanẽte negotio: quia nulla earũ aliquid depalauerat: nouissime qđdam inflatis ei magnis ex tormẽto doloribus: nihil quidẽ aliud dixit: nisi deum inuocãt: ut talibus supplicis antipatri matre traderet iprecata est: qđ oĩum illorum malorum causa cõsisteret. Hæc ad instandũ herodẽ magis magisq; coegerunt: ut cuncta mulierũ illarũ secreta tormẽtis erueret. Tũc oĩa palam facta sunt: & cõuiuia: & conuentus secreto facti sepissime: sed eẽt sermocinationes: quæ ad ipsos & ad filium solum fuerant factæ uel illa q̄ ab eo ad mulieres Feroræ deferebant. Erant

at muneribus centum talentorum: ut secreto Ferorae persuaderent: quicquid Antipater impetraret. Prode-
batur etiam odium quo in patrem concitaretur: & lamentationes: quas ad matrem propriam frequen-
ter iocunde iam uiuere per aetatis grauitudinem atque molestiam: ad haec et multos sibi fratres in regno
illo coalescere: & fratrum plures filios: ex quibus omnibus minus spem suam tutam haberet. His etiam
addebat dixisse quod per idem iam tempus fratri potius in regno suo licentiam habere concederet: crudeli-
tatem quoque plurimam regis accusare: & filiorum cedes: se quoque timere: usque ad ipsum hoc malum per-
tingeret. Arte quoque Romam pergere consiliumque narrabat: Feroram quoque ad suam tetrarchiam
ex eius discessisse scire. Quibus herodes auditis: cognoscebat: fororis suae sermones quos ad se sepe
dederat: quae multorum praecio constaret talentorum. Quae postquam abstulit: reiecit eam: & in amicitiam
uir Samaritanus antipater nomine qui filio regis antipatro curator extabat. Nam cum alia quidem ei in tor-
mentis apperisset: illud quoque prodiderat: quod uenenum mortiferum confecerat: dederatque Ferorae
iubens: ut post eius abscissum cum iam spacium aliquanti temporis cucurrisset: ubi ratio prouocaret: pa-
tri protinus propinaret: & dicebat attulisse illud uenenum ex aegypto antifalum unum ex amicis An-
tipatri: transmissum autem Ferorae per Theudionem fratrem matris antipatri: & hoc modo ad uxorem Fe-
rorae deuenisse: dante marito ad custodiendum. Quod illa quoque fatebatur rege scrutante negocium
& procurrens tanquam uenenum allatura: misit se de templo deorsum: non tamen interit: quomodo ca-
dens in pedes: terra suscepta sit: ac deinde postquam recreauit animam: promittit ei herodes salutem eius.
que domesticis dummodo ab ea nequaquam occultaretur ueritas neque se illi malum pro ingratitudine
redditurum iurabat: si cuncta cum ueritate proderet: uel modum quo gesta constanter. Ad haec illa dicebat
ista ab aliis enunciata: firmabatque allatum esse uenenum ex aegypto ab antifalo: modicum quippe esse fra-
trē eius aiebat a quo prouisum fuerat: per Theudionem autem uiro suo transmissum: se uero custodire illud
a Ferora susceptum: aduersum ipsum sane ab antipatro praeparatum. Cum igitur Feroras egritudine in-
quit teneretur: & eius aduentu tuo consolationeque curares: uides circa se beniuolentiam tuam condidit
mente directa & me conuocans: o mulier inquit induxit me antipater aduersum patrem suum fratrem me-
um: consilia iniqua constituit. Nam uenenum in eius perniciem nundinatum est. Nunc itaque quomodo frater erga
me nec ante iniquum aliquid gessit: & nunc propositum bonae uoluntatis ostendit: me autem non post mul-
tum de hac luce sentio recessurum: age ne cum conscientia fratricidii ad nostros progenitores abierim:
illud uenenum adportas: epistolamque antipatri: me uide te combure. Ego autem plurimum eius igni con-
tradens: aliquantulum reseruauit: ut Ferora defuncto: si me o rex male fortassis attenderes: illo usa seculi
huius necessitates effugeret. Haec dicens: & uenenum & pyxidam in medium protulit. Sed & frater an-
tipatri & mater eius eadem fatebantur: tormentorum uehementia compulsi: & pyxidam illam quoque nihil-
ominus agnoscebant. Accusabatur quoque filia pontificis: uxor regis: tanquam omnium conscia fuisset: sed
ea celare maluerit. Ob quam illam herodes emisit: filium autem eius ex testamento deleuit in caeteris per-
manente: sed et socerum pontificatu priuauit Symonem Boeti: substituit uero Mathiam Theophili hie-
rosolymitem genere. Dum ea geruntur Bathillus quoque libertus antipatri uenit ex Roma & tormentis
examinatus inuenitur uenenum aliud attulisse quod matri antipatri daret: ab illa Ferorae tradendum
ut si primum uenenum minus fortasse regem peremisset: & hoc maturius uteretur. Apportabat etiam
litteras ab amicis herodis Romae constitutus consilio antipatri & dictatione compositas accusatio-
nem habentes archelai atque Philippi: quod quasi de patre quereretur pro nece aristobuli & Alexandri se-
metipsos quoque herodi misereri nunciabant: & euocabantur quidem a patre: ueluti non ob alias res:
nisi ut etiam ipsos extingueret. Haec quippe magnorum munerum amici gerebant opitulantes anti-
patro. Scripsit etiam antipater patri de fratribus: culparum genera magna confingens omni modo
eos adiudicans: aetate eorum aetatem ascribens: qua impelli posset nequitiam sui patrare propositi.
Ipse uero certamini quod eorum Syleo gerebat: magno studio fuit intentus: & accusationi primorum
uirorum Romae constitutorum se totum dederat. Monilia quoque praeciosa ducem talentis empta pa-
rauerat. Miretur fortasse aliquis: quoniam tantis aduersus eum in iudaea motibus turbinebus ferme .viii.
mensium tempore decurrente nihil illi fuerit nunciatum. Causa uero huius rei erat obseruatio uiarum atque
custodia & odium hominum quo circa eum execratione tenebantur. Nullus etenim erat: qui prius esset
proprio periculo illius tutam salutemque conquirere.

Navigatio antipatri de roma ad patrem: & quomodo a Nicolao Damasceno herodis amico fuerit accusa-
tus: praesidentibus in iudicio Varone quintilio & ipso herode cum amicis utrorumque: in quo iudicio Antipater
multifariae conuictus de facta conspiratione in patrem intantum ut uenenum patris a filio praeparatum: in medium pro-
feretur quod ad experimentum iussu Varonis bibens unus datus: statim moritur. CAP. VI.

Herodes sane antipatro scribere quod cuncta quae oporteret peragens: maturius adueniret ce-
lans suam indignationem: rescribit iubens: ne ulla desidia praepediretur ne quid in eius ab-
sentia ipse forte pateretur. Et simul quoque de matre ipsius minimum quodam exostulanda ca-
tur: promittens tamen ei se reconciliatum iri: cum ipse praeterea adueniret: & in omnibus erga eum dile-

tionem suæ mentis apiebat:formidans:ne forte quicq̃ suspicās differret ineundæ uiaæ negocium. atq; Romæ demorās:aliquas sibi difficultates pararet:& in regno Romano rumoris alicuius fieret administer. Has itaq; in Cilicia litteras accepit:alias aut Tarēto:in quæ textu Feroræ declarabatur casus. Quibus lectis:ægre satis tulit & aspere:non propter Feroræ gratiam:sed quia patris interitu:ut promiserat:non peracto defecerat. Circa Celendæ:autem Ciliciæ ueniens:cœpit de causa navigationis ambigere:utrū deberet domū sicut instituerat tendere:abiectioe matris adductus in dubiū. Tunc ex amicis pars suadebat expectare:donec agnosceret:quæ domi mota gesta; fuissent. Alii uero hortabantur ne navigationem domi differret:soluturum enim suo aduentu omnes causas aduersitatis aiebant:nam neque tunc aliunde illos fluctus euenisse:nisi q̃ eius absentia facultatem accusatoribus uirtutemq; præbuisset. His persuasis protinus nauigauit:& exceptus est portu nomine Sebastæ:quem Herodes magnis opibus constructum:Sebastam ad honorem Cæsaris appellauit. In apertis autem iam malis erat Antipater:nullo ad eum cominus accedente:nullo colloquēte: sicuti cum fuisset egressus uotis eum ac secundus precibus prosequerentur:nunc econtra aduersis eum maledictis non prohibebantur excipere. Verebantur enim cuncti:quod pœnam esset fratribus pro sua impietate soluturus. Ea tempestate contigerat forte Varum Quintilium in Hierosolymis agere:qui successor Saturnini ad Syriæ regionem fuerat destinatus. Venerat quippe consultatum Herodi:ab eodem postulatus:pro causis in quarum dispositionibus hesitabat. Quibus una confessum habitantibus:uenit Antipater:cunctis illi rebus incognitis. Quique cum ingressus esset aulam regiam:indutus purpura ipsum quidem ianitores excipiunt:amicos autem qui circa illum erant:aulam accedere prohibebant. Cœpit itaque perturbari:in quæ mala deuenisset manifesto cognoscens. Deniq; pater salutatum accedentem repulit:fratricidii simul accusans:& consilia obiectans super suimet ipse interitum:quorum omnium adiutorem ac iudicem in crastinum Varum fore confirmat. Et ille quidem tanto malo audito pariter atque imminente:ipsa magnitudine fatigatus abscessit. Cui mater & uxor accurrunt:quæ residue fuerant de filiabus Antigoni:qui ante Herodē in iudæa regnauerat: ex quibus uniuersa cognoscens:cœpit se certamini iudicioq; præparare:Sed die postera confessum faciunt Varus simul atque rex:amici etiam utrorumque conuocantur. Aderant quoq; regis consanguinei: & Salome soror: & si qui nunciaturi forent: quæ prodiderant examinationem tormentorum:serui denique Antipatri ex materno illi iure conuenientes:qui ante fuerant compræhēsi:epistolam deferentes Antipatro:quæ fuerat in hanc perscripta sententiam: ne ad patriam repedaret:q̃ cuncta uidelicet ad patris noticiam reuelata peruenissent:solumq; illi suffugium remansisse:uel apud Cæsarem:& sub patris potestate non cadere. Antipatro uero patris genibus prouoluto:atq; deprecanti:ne iudicium de illo rebus incognitis promeretur quin potius facultate sibi auditoris contributa purgatum iri se apud patrem posse firmabat:quem iubens Herodes in medium produci:ipse lamentari primitus cœpit q̃ tales illi filios habere contigisset:per quos ei fortunæ tales exurgerent aut inde tantam diuinitatis indignationem comparauerat:ut sua senectus in Antipatri nequitias incidisset. Memorabat etiam enutritiones:& educationes:quas filiis studiose præbuerat:opum quoq; & facultatum affluentiam:in quibuscunq; temporibus ipsi cuperent:semper illis protinus adiacere:& q̃ nullum esset impedimentum quo eorum consilio periculum mortis incideret:dum illi regnum impie rapere festinarent:antequam ipse legi naturæ concideret. Vnde se ualde mirari dicebat Antipatrum:quorum spe subleuatus auderet sine ulla refrenatione ad talia tantaq; prorūpere quandoquidem eum regni successorem etiam scribendo declarasset:sed etiam uitæ suæ tēpore in nullo minor existeret:non claritudine dignitatis non uirtute potentia: quinquaginta deniq; illum talēta ex reditibus sumere:ad hæc trecenta talenta Romam eunti dono dedisse. Increpabat etiam illum de fratribus:q̃ si uelut malignos accusauerit:cur eorum imitator extitisset:si uero innocētes fuissent:iniq; aduersus consanguineos crimina confecisset:nam illa omnia quæ de illis nunciata fuissent:a nullo alio nisi ab illo semetipsum protinus aduertisse:consilioq; eius gessisse cuncta:quæ aduersus illos fuerint gesta:quos nunc profus absolueret:isto illis in parricidii facinore succedente. Hæc simul dicēs profundebat & lachrymas:quæ illum interclusa uoce loqui amplius non sinebāt. Verum Nicolaus Damascenus:regis amicus:& in omnib; cum eo una semper uersatus:& modum quo res gestæ fuerint assecutus:rogabatur a rege:at ipse residua loqueretur:quæcunque ad demonstrationem causæ redargutionemq; proficerent. Sed Antipater econtra conuersus ad patrem:semetipsum excusare nitēbatur. Emuniebat itaq; cuncta suæ circa illum benignitatis exempla:honoresq; sibi a patre concessos:quos minime percepisset:nisi uirtute dignus & officiis erga illum meritis haberetur:enim uero prouidisse se semper quæ usui necessaria forent:consiliumq; semper circumspectis rationibus antecēpisse:ac si quando ad rem explanandam manu opus esset: suo labore negotia cuncta peregisse:neq; credibile constaret:ut qui sæpius ex aliorum insidiis patrem strenue liberasset:nunc ipsum insidiatorum patris effici:ut deleter omnia suæ uirtutis uetera monumenta molimine repentini facinoris:præsertim:cum successor iam regni fuisset ostensus & simul etiam bonorum rerum honorumq; potiret: quæ usq; ad præsens tempus eum habere constaret:neq; illud esse uerisimile profus aiebat:ut q̃ cunctarum rege dimidiū sine sui piculo:& cum uirtutis honestate teneret:uelle totum cum crimine atq;

periculis appetere: incertus utrumne ualeret affectum suæ cupidinis obtinere: præsertim cum pro tali causa suos fratres uidisset extinctos quorum facinoris & nunciatores & accusatores ipsum esse constaret: quod nisi ab ipso proderetur occultum proculdubio permaneret: quorum etiam postmodum quod esset malignitas eorum circa patrem ad fidem perducta punitor extaret. Et ibi quidem hæc sua dicebat esse monumenta: quibus conuersationem suam cum magna beniuolentia circa patrem agitasse probaretur. Romæ uero quæ gesserit: testem Cæsarem conuocabat: quem iuxta ac deum fallere nemo posset: quorum fidem facere litteras ab eodem Cæsare destinatas: quibus litteris & iurgia concitare: quas accusationes a suis inimicis confictas aiebat: quas se reuerso ultra iam habere non possent. Causabatur etiam de tormentis: quod eorum uolentia factum esset ut falsa dicerentur: doloris quippe ac necessitatis eam esse naturam: ut doceat eos qui subiecti sunt illa loqui quæ uiderint grata dominantibus quorum se potestate tormentis adigi sentiunt. His dictis: mutatio est totius facta confessus. Satis etenim miserabatur Antipatrum profusione lachrymarum: & uultus humilitate miserabilem: ita ut etiam inimicis lamentabilis appareret. Nam flectebatur quoque Herodis animus inclinatus: licet conaretur suam mentem aliis non esse manifestam. Nicolaus autem exorsus ab illis uerbis quibus rex principium fecerat: causam amplificare cœpit: & cuncta quæ uel tormentis eruta: uel testibus erant relata proferens congregabat undique criminis probamenta: maxime uero uirtutem regis & clementiam longa narratione proferebat: qualiter nutritiones & edificationes in studiis doctrinarum filiis suis impenderat: quarum rerum labor in nullo ei profuisset ac commodo in aliis calamitatibus irruenti: quamquam se non imitari diceret propriam filiorum inconsiderationem: quod & adhuc fuissent adolescentuli: & decepti facile a prauis suasoribus corrupti: in transuersum declinassent: naturæque iura reliquissent: ut immaturius quam oporteret regnandi cupidine reperirentur: Antipater uero furiam admodum se prorsus expanse: non modo propter paterna beneficia: in quibus eum affatim fuerat muneratus quæ cum essent tam magna: multaque: eius tamen animum lenem reddere non quierunt more uenenatorum repentium: licet illa repentina quamlibet sint aspersa: beneficiis aliquatenus leniuntur. Non solum ergo in hoc expanse se dicebat prauitatem Antipatri: uerum etiam quod fortunæ iam fratrum pro exemplo præcederent: quo minus imitator eorum existens: impetum suum a crudelitate retineret: quamquam inquit o Antipater qui temeritatis fratrum nunciator extitisti: & documentorum scrutator: & punitor redargutorum: cur non repulisti animo quæ in illis te prodente culpamus: sed potius ad imitandum flagitium illorum insania & libidine raptus es. Vnde claret: quod nec illa a te pro tutamine gesta sunt patris: sed pro fratrum infelicitum interitu festinata: ut illorum odium ostentando: amator quasi patris crederis: quatenus posses ad eius insidias iter facilius adipisci: potestatem a patre percipiens: quod etiam ipsis operibus approbatur. Ambiebas enim: ut fratres interimerentur: de nequitia redarguti: ut autem conscii eis proderentur: minime curasti. Vnde certum est: te quoque cum illis aduersus patrem insidias construxisse: accusationem illis præparando: ut si forte ad effectum uenissent: tibi lucrum patricidii prouenisset: ut ex duobus procertaminibus tu fructus perciperes gaudiorum: tuis moribus competentes. Et circa fratres quidem qualis extiteris manifestus es: nam super eorum morte uelut de rebus gloriabare magnificis. Quod quidem esset dignum ita te sapere: si tu non deterior extitisses. Sed te occulto aduersario patris extante: claret: quia illos non ueluti patris insidiatores habebas exosos: nam haud ita exorbitares similem nequitiam cupiens perpetrare: sed timens: ne regni fierent successores: quos tibi uidebas iustius posse præponi: patrem super fratres extinguere festinabas: ne celeriter tua aduersus fratres factio proderetur: & pro quibus tu merebaris pœnas luere ab infelici patre supplicium sumere conabaris: ac parricidium non commune cogitasti: sed quale uix a quoquam nunc in uita hominum uel uideri potuit uel audiri. Non solum enim filius patri insidias præparabas: uerum diligenti quoque & beneficia multa præstanti. Socius quippe regni constabas: successor in nomine: in dispositionibus particeps: in fruendo communis. Nam & successor ante iam denunciatus: & iocunditatem ac fructum regni iam ante capere in nullo prohibitus. ad spem etiam futuri gerendam ex sententia es patris ac litteris communitus. Sed tu non ex Herodis clementia rerum iudex eras: sed tua uoluntate ac nequitia opera paterna pensabas: uolens patri in omnibus tibi obedienti etiam partem quam possedisset abripere: & confingebas uerbis uelle seruare eum: quem rebus ipsis & operibus interimere nitebaris. Et non solum tu malignus extabas: uerum etiam matrem prauis tuis replebas inuentionibus: fratrumque uoluntatem aduersam: seditiosamque reddebas: qui etiam patrem bestiam appellare ausus es: cum habeas ipse mentem omni serpente peiorem. Siquidem illorum aduersus patrem uenena colligebas. Et quem patrem: qui te tantis beneficiis muneratus est. E contra eum auxilia diuersa postulabas: & artibus uariis per uiros atque mulieres utebaris: quatenus interimeres hominem senio & ætate confectum: quasi ad nocendum non sufficeret sola tuæ mentis iniquitas. Et nunc uenisti post tormenta liberorum atque seruorum: quæ propter te uiris ac mulieribus constant inflata: & contra denunciations coniuuratorum tuorum inficiatum ire festinas. Et non solum patrem

hominibus auferre conatus es: sed etiam leges: uirtutemq; Vari: & ipsius iuris naturam: ipsamq; conaris interimere ueritatem. Ita ne confidis in tua ipudentia: ut etiam tormentis temetipsum subici uelis: cum causeris de tormētis eorum qui examinati sunt: ut illi quidem quia ea dixerunt quæ ad liberationem tui patris atineant ueritatem minime tenuisse uideatur: tormēta uero quæ tibi fuerit adhibita uelis idagasse ueritatem. Nōne saluas o Vare: nōne liberas regem: factionem a suo sanguine sustententem. Per maiestatem Imperii Romani: per uirtutem tuam obtestamur: ut hanc atrocissimam bestiam: quæ pro prodicione fratrum patri se beniuolum esse simulabat: quatenus posset solitariū & omni consanguinitate desertum de regno propellere: adiudices: atq; condēnes. Non pronuncias hunc sceleratum ducendum ad necem? Scias quō patricidium communis iniuria est: & naturæ ipsius: & totius uitæ hominum: neq; minus facinorosus reputandus est qui cogitauerit: tamen si eum effectum non cōtigerit: adipisci. Naturam ipsi iniuriat: qui talibus supplicia non importat. Addebat etiam illa quæ mater antipatri ad aliquos muliebri more locuta est: ariolationes quoq; ac diuinationes super rege factas: & sacrificia memorabat. Aiebat itē & quicquid antipater cum Feroræ mulieribus lasciuire dicebatur: cōmessationes quoq; sordidas amoresq; narrabat. Deniq; examinationes tormentorum: & testificationes plurimas inferebat: quæ sane plarime constabant. Nam alias quidē ante parauerat: alias ex repentinis nunciis summitates acceperat: ex quibus priora magis firmabantur. Plurimi quippe hoīes: quæ antea timore Antipatri silentio prætereunda mandabant: cernentes cū accusationibus primis odibilem: & aduersa fortuna inimicis eius aperte prompteq; contraditum: quæ odio ineffabili aduersus eum nitebantur oīa tunc prodebant. Incitabantur quoq; ad accusandum non solum honore factorum eius: & magnitudine scelerum eius quæ uel patrauerat: uel patratum ire præsumperat: sed etiam improbitate quam circa patrē & fratres exercuerat patricidiis & q; super eū senserant neq; odium merito: neq; amorē benignitate: circa quēpiam habuisse: sed suæ tantum commoditatis intuitu. Quorum oīum illud eum amplius adgrauabat: q; nulli extiterant: q; res ex æquo bonoq; iudicabant: q; eorum aīus odio amicitiaq; iure careret. Dicebant ergo se olim ista sensisse prohibitoq; semper añunciando: libertate uero data in medium cuncta deferre. A quibus proferebant multiformia probamenta nequaquam accusari de falsitate ualentia: quod neq; benignitate circa herodem: neq; timore periculoso tacerent: sed solo rerum iudicio iniquitatem antipatri proferebant: dicentes: q; non in suis actibus antipater utilitatē Herodis & munimē attenderet: sed sola nequitia ad illa facinora fuerit concitatus: propter quod omni pœna dignum esse loquebatur. Multa ē a plurimis sine ulla interrogatione dicebantur: ita ut antipater quāquam in oībus rebus impudens. & ad mentiēdū p̄mptissimus atq; callidissimus esset: tamen tunc tāta cōfusione fuit oppressus: ut neq; negare: neq; contradicere ualuisse. Nicolao igitur finem dicendi redarguendiq; faciente: Varus iubebat antipatrum: ut sede tantis criminibus expurgaret: si aliquas astruções haberet: quibus obnoxius illorum quæ importata erant non esse monstraretur: nam ipse quoq; optare se patrem certo nosse dicebat: ut in nullo contra se cogitasse fieret manifestus. Ille uero in faciem prouolutus: in deo rē omnibusque cōmendabat: qui sibi testificarentur: nihil se improbum cogitasse: atque signum a deo fieri postulabat: insidiatorem se patris penitus nō fuisse. Solēt quippe uniuersi quibus iusticia deest: quando facinorum aliquorum perpetratores existunt dicere: sibi liberum arbitrium ex diuinitate concessum: quando uero in pericula ceciderint iustum recipientes iudicium: per inuocationem eius omnia testimonia conantur auertere: quod etiam antipatro contingebat. Cum tanta nāque uelut absente diuinitate ante gessisset: tunc autem iusto eum dei iudicio undiq; concludente: defectu purgationum ad dei iudicium absolutionem accusationum criminum q; ferebat: potentia diuinæ causam tribuens: ut eius testimonio in medio ueniret: quanta pro patre gesserit: quātaq; periculosa pro eius salute p̄sumperit. Varus autem cū sæpius iterrogaret antipatrū: & nihil amplius ille quam dei proferret inuocationē: uidens in infinitum rem pergere: iussit uenenum in medium proferri: ut exeriretur: quæ nam esset uis eius. Et adductus quidam eorum qui fuerant morte dānati: bibit iubente Varo confestimq; moritur. Tunc exurgens: abibat cōfessu: & die postera in antiochiam perrexit: ubi frequens illi fuerat conuersatio: eo q; Syrorum regnum ibi fuerat constitutum.

Herodes antipatrū filiū misit i uicula: & legatio missa ab herode ad Cæsare de filio. CAP. VII.

Herodes autē continuo in uinculis filium abstringi iussit. Incerte autē erant plurimis con-
 fabulationes Vari quæ ad regem habebantur. Dicebant nōnulli: q; ex eius sententia fe-
 cerit: quæcūq; de antipatro gesta sunt. Ligans ergo eum: destinauit Romam ad Cæsarem
 litteras: omne declarantes negocium: sed etiam qui præsentī relatione Cæsare do-
 cerent nequitias antipatri. Deprehenditur autē in his diebus etiam epistola ab antifa-
 lo ad antipatrum scripta. In ægypto autē erat iste: Quæ soluta a rege: talia declarabat. Misi tibi episto-
 lam ab Acmes: non parcens animæ meæ. Scis enim: quomodo periclitabor a duobus domesticis: si
 hoc fuerit agnitum. Tibi autem prosperitas ad gerendam causam proueniat. Et epistola quidem ta-
 lia loquebatur. Rex autem querebat alteram epistolam: quæ tamen inueniri non poterat. Nam &
 seruus antifali: qui lectam deportauerat epistolam aliam se suscepisse denegabat. Cum autem hesita-
 ret rex: unus amicorum herodis inspiciens interiorem tunicam serui: nam duabus erat indutus: arbi-

tratus est in interiori tunica litteras obcelari: & erat ita. Inuenitur ergo epistola in qua erant scripta hæc Acmes antipatro. Scripsi patri tuo qualem uoluisti prorsus epistolam: & rescriptum faciens epistolæ quæ ad meam dominam ueluti a Salome directa est destinauit. Quam cum legerit certo scio puniturum Salomē: tanquā insidiatricē. Erat autē epistola tanquā Salome ad dominam suam ab antipatro dictata: sub Salome noīe: quantum ad snias pertinebat: stilo autē Acmes composita in qua cōtinebantur ista. Acmes regi herodi. Ego studium habēs. ne te quicquam lateat quæ aduersum te gerunt: inueniens epistolam Salomes ad meam dominā contra te conscriptam: cum periculo quidem meos: sed cum tua tamen utilitate conscripsit: tibiq; direxi. Hanc autē illa conscripsit: uolens Sylleo cōiungi. Scidi igitur hanc epistolam: ne fortassis ego de mea uita periclitarer. Ad ipsum autē antipatrū epistola scripta erat: q; eius iussionibus ministerium gesserit: ut ad Herodem scriberet: eo q; quasi Salomæ insidias illi preparare festinaret. Sed etiam rescriptum eius epistolæ quæ quasi ad suam dominam fuerat a Salome destinata direxerat. Erat autē Acmes Iudæa quidem genere: in seruitio autē erat Liuiæ Cæsaris coniugis: & hæc gerebat amicitia quam cū antipatro iunxerat: comparata ab eodem antipatro magnis pecuniarum muneribus: ut eius aduersus patrem & nutricē suffragaretur insidiis. Herodes autē stupefactus magnitudine nequitiarum antipatri: impellebatur quidē: ut confestim eū perimeret uelut procellam magnarum turbinēq; causarum & non solum ipsum: sed etiam sororem insidiantem domumq; Cæsaris sua iniquitate corruptentē. Accedebat autē etiam Salome: crebro pectus percutiens: & se interfici postulans. siquid forsità tale in ea probaretur. Herodes conuocans filium interrogabat: iubens: ut siquid haberet aperiret: increpabaturq; a patre dicēte. Quomodo inimicus oīno repertus es: age nunc: & qui tecum ad hæc negocia operam dedere: nullomodo moris aperire. Ille autē in antisalun cuncta referebat: nullumq; alium causam horę extitisse firmabat. Herodes uero admodum dolens uolebat Romam ad Cæsare filium destiare: ut supplicium pro suis factionibus sumeret: sed timens ne fortassis amicorū suffragio ualere effugere: ipsum quidē uinctum sicut & antea custodiebat. Verum legatos misit ad accusandum filium cū litteris: intimandaq; oīa: quæ Acmes illi ad perficiendam factionē fuerat suffragata: exēplaria quoq; transmisit epistolarum. Interea legati Romam p̄ficiscuntur docti: in præsentia quæ loqui uel respondere debuissent.

De egritudine Herodis: & seditione Iudæorū: & quia desperans oēs optimates iudeorū præcepit occidi in hora mortis suæ & quia tpe illo deportate sunt ei littere ab legatis ad Cæsarem missis habentes dānationem antipatri in arbitrio eius & uoluntate esse positam: & quia inualecente egritudine malum purgans: cultro se interemisisset si præuentus non fuisset. CAP. VIII.

Ed rex morbo prægrauatus: testamētum scribit: iuniori filio regnum retribuens: odio quod circa Archelaum Philippumq; ex antipatri accusatione conceperat. Cæsari uero mille talēta dereliquit: Liuiæ quoq; cæsaris uxori: & filiis & amicis: & libertis cæsaris quingenta filiis etiam suis: filiorumq; filiis pecunias & redditus distribuit. Salomē sororē magnifice locupletauit: q; eam scilicet erga se beniuolā semper agnouerit: & nunquam aliquid ex aduerso molientē. Desperans autē contra morbum se posse subsistere: nam ānum agebat circiter. lxx. exasperatus est: irrationabili furia: & amaritudine mētis incensus: uolebat si potis esset: Iudæorum cuncta disperdere. Causa uero huius rei erat: q; se contēni putabat: eo q; casum suum iocunde gentem totam extimabat accipere. Super hæc quoq; quidam popularium hominum seditionē excitauerant: propter huiusmodi causam. Erat quidam iudas Arifei: & Mathias Margalothi: Iudæorum eruditissimi. & supra cæteros legis expositores doctissimi populo etiam amabiles: propter iuuentutis eruditionem. Semper enim eos totos consumebant dies cuncti: quibus inerat studium: & cura uirtutis. Isti igitur audientes regem morbo prægrauatum: & remedii minime receptabilem: omnē excitauere iuuentutem: ut opera quæcunq; a rege præter patriam legem facta fuissent: euerterent p̄ lege dei gloriosa niterētur exercere certamina. Etenim propter eius p̄sumptionem: & propter quod præter humanū morem fuerat cōuersatus in plures: oīa illi mala cōtigisse firmabant: aegritudinem quoq; præsentem non ei ob aliud accidisse. Fecerat enim herodes q̄dam cōtra legem. quæ iudas & Mathias uociferabant. Nam construxerat sup portam tēpli minus quasi deo propositum: aquilam auream immanem uel qualitate ael quantitate opulentam. Prohibet autē lex imaginum eleuationes uel aīalium propositiones constituere: his qui uolunt secundum eius præcepta conuersari. Proinde hortabantur illi sophistæ aquilam illam loco diuellere. Enim uero mortalibus iniquiunt multo iocundius debet esse periculum: quod pro conuersatione paternæ legis: & pro uirtute suscipitur: quā uitæ quantacūq; dulcedo. Nam morte quidē fama & laus sempiterna conquiruntur: & nascituris hominibus memoria iocūda relinquitur exēplum uirtutis & gloriæ. Nam et si quisquā sine periculo ualeat aliquod p̄clarum opus efficere: post paululū tamen ueturam mortē naturæ lege nō ualebit effugere. Proinde pulchrū est his q; studiū habent amorēq; uirtutis: cū laudibus & cū honoribus de hac uita discedere. Leuigatio quippe maxima ē: pro bonis opibus interire: q; non nisi mediatione periculi conquiruntur filiis atq; cognatis uel altis quibuscūq; qui ab eodem stemate deducuntur: siue fuerint uiri: siue mulieres: siue qlibet alteri: quibus prouideri debet iposterum: ut ad eos utilitas gloriæ per-

ueniat. Et illi quidem huiusmodi uerbis iuuenes excitarunt. Defertur ad eos repente rumor: regem uita decessisse qui sophistis illis ad modum suffragatus est: mediaque die ascendentes: euulsere aquilam & securibus concidere. Cuius plurimus esset tumultus in templo ecce dux regis cum militibus uenit nunciatus quippe illi fuerat nesus eorum: & existimans ex maiore illos conspiratione etiam manu congressuros ad proelium: ampliore secum numerum militum duxerat: qui possent impetum sustinere illorum: qui moliebantur anathema templi deiicere. Quo irruente super eos: nequam uim eius sustinere ualuerunt: sed sicut solet turba uulgaris praesumptione magis stulta: quam cauta prouidentia congregata: omnes continuo fugerunt. Ex quibus. xl. soli iuuenes animi confidentia remanserunt: quos dux comprehendit: cum principibus facti: Iuda & Mathia. In gloriam enim iudicauerunt loco cedere: aduentumque ducis effugere. Hos omnes perducit ad regem. Quos cum interrogasset: cur intantam audaciam prorupissent: ut ornamenta templi euellerent: illi gessimus inquit quae gesta sunt: & consulto nos illa gessisse profitemur: quae ad uirtutem attinent: quam uiros docere certum est. Siquidem prudentum est defensare dignitatem legis & numinis: nec mirari debes: si tuis institutis instituta praeserimus quae nobis Moyses inspiratione dei conscripta dereliquit. Mortem quoque ac supplicia quelibet importes: cum iocunditate subimus. Non enim pro iniusto facinore: sed pro amore pietatis nobis sustinenda sunt. Et illi quidem talia loquebantur in nullo minora uerba quam fuerat commissi praesumptio praeserentes. Rex autem uinculis eos constringi praecipiens: euocauit ex Hierichunte Iudaeorum principes. Quibus aduenientibus: conuentus omnium congregatur: ipse uero in lecto recumbebat quod praesentialitudo stare non poterat. Enumerabat igitur praesumptiones seditiosorum iuuenum: in quibus saepius fuerat deprehensi: templi quoque ornamenta quae suis fuissent magnis sumptibus constructa memorabat: qualia per annos. c. xxy. neque Asamoneum regem construere: neque pro sapiam eius ualuisse narrabat: se autem ad honorem diuinitatis illud templum anathematibus admiratione dignis ornasse: quo post eius mortem gratam sui memoriam iocundamque relinqueret. Exprobrabat etiam quod iniurias illi non dubitarent ingerere. Caeterum praesumptum facinus uerbo quidem ad suas pertinere iniurias: re autem ipsa & ueritate liquis uellet meritum examinare facinoris: sacrilegium commissum esse affirmabat. Ad haec illi pro eius crudelitatem ne contra se quoque fortassis exasperatus ultiones in eos aliquas moliretur: humiliter responderunt dicentes: neque ex sua sententia contigisse neque illa commissi inulta esse debere. Ille uero circa caeteros quidem quasi mansuetus extiterat Mathiam autem pontificem sacerdotio remouit uelut consciam: & causam seditionis extantem promouit autem Azarum pontificem: fratrem uxoris suae. Mathiae autem pontificatus tempore: prouenerat alterum extitisse pontificem ad unius uidelicet diei functionem: quam Iudaei cum ieiunio celebrant. Causa uero talis erat. Mathia sacerdotali fungente officio nox in solennem lucebat diem: in qua futurum erat ieiunium. Tum uisum est sibi omnino mulieri esse commixtum: proptereaque sacerdotio perfungi non potuit: sed Iosephus Elimi filius: cognatus eius secundum carnem: pro eo munere sacerdotali perfungitur. Nunc ergo Mathiam Herodes pontificatu remouerat: alterum uero Mathiam qui seditionem excitauerat: & aliquos uiros ex sociis seditionis illius: uiuos igni contradidit. Sed etiam luna eadem nocte defecerat. Herodem porro amarior in dies morbus urgebat: supplicia deo commissi sceleris expetente. Ignis quippe lentus inerat non tamen conflagrationem insuperciam corporis agentem prodens quantum extrinsecus crescens operabatur incedium. Auiditas quoque in explebilis inerat cibi: nec tamen facietas unquam rabidis incitata faucibus ualebat implere ingluuiem. Intestina interius ulceribus tabida putrescebant doloribus quoque coli saeuissimis cruciabatur: humor liquidus ac luridus erga pedes tumidos operabat. Similis illi quoque & circa pubem erat afflictio: sed & uerenda ipsa putredine corrupta scatebant uermibus spiritus quoque incredibilis erecta tenuigo quae fuerat satis obscena diritate fetoris: & anhelitus respiratione creberrima: contractus quoque per cuncta membra subsistens: uim noxiam operabatur: quae omnem tolerantiae contulerat firmitatem. Dicebatur igitur ab his: quibus inerat diuinandi peritia diuinitus has poenas ob impietatem eius & multa crudeliter gesta deposci. Ipsi tamen multum spes salutis instabat: si forte posset contra morbos aliqua remedia prouidere. Medicos quoque aduocans ut uterentur si quid possent ad salutem proficere postulabat: & transiens Iordanem fluvium: aquis calidis quae sunt circa Callioram: die noctuque fouebatur. Haec igitur aquae calidae super alia quae habebant commoda etiam potabiles erant. Pergebat autem aqua illa in paludem: quae sulphurifera uocatur. Praeterea uisum est medicis: ut eum in dolio oleo pleno confouerent. Vbi cum missus esset: ita defecit: ut ab omnibus mortuus putaretur. Tunc grandis seruatorum ululatus exortus est. Cum igitur nulla iam de eo spes salutis existeret: iussit militibus quinquagenas dragmas aureas distribui: plurima quoque ducibus & amicis suis munera tribuebat. Deinde reuersus in Hierichuntem praesualentibus nigris coleribus: exasperatus iniquius est: ut ipso moriente: indignum facinus ageretur. Venerant quippe ex locis omnibus per eius praecipitum Iudaeorum optimates: & erant plurimi: siquidem ex omni gente fuerant conuocati. Ad haec etiam fuerat mors contempto praecipiti proposita. Magna igitur in omnes regis furia concitata est: propterea culpabiles & inculpabiles in Hippodromo concludens: sororem suam Salome: uirumque eius Alexam

conuocat & mortem suam non in longum differri denunciat tantis se doloribus circumuentum fore cunctis satis optabile: se autem sine luctu & deploratione periturum: quod regibus: maxime autem sibi magni meroris esse firmabat: neque suum arbitratum Iudæorum falli proposito: quod & eis sua mors amabilis foret & grata: nam etiam se uiuente sepius illos & seditiones & secessiones fuisse molitos: & in eius semper iniurias fuisse festinos: cæterum leuigationem quandam illis natam esse dicebat quod talibus ipse doloribus urgeretur: proinde petere se ab illis: quod eos sciret contra eius gloriam in nullo uenturos: ut agerent: qualiter eius exequiæ honorabiles super cæteros reges: & luctus amplior ageretur. Quod futurum dicebat: si peregissent ut iudei ex animo in eius morte deplorare lamentarique cogerentur. Cuius igitur me inquit animam uideritis expirantem: circunuallantes Hippodromum omnium militia nec dum mea morte uulgata: confestim expirantem: circunuallantes Hippodromum omnium interuentibus duo commoda prouentura: quod & regnum illis post suam mortem firmum perseveraret: hostibus amputatis: & super suam mortem luctum celebrandum esse magnificum. Et ille quidem inuocationem diuinam interponens: ne cum honorificentia sua mors: & cum indignitate tractaretur. Illi uero profitebatur in nullo se eius præcepta transgressuros. Sed ego comperi illius hominis mentem considerans: etiam per præsentia mandata nihil humanum penitus habuisse. Siquidem de hac uita discedens procurabat: quatenus omnem gentem orbatam & desertam parentibus dilectissimis relinqueret: iubens unum ex unaquaque domo interim: qui nihil iniustum neque in ipsum: neque in alios admisisse fuerant deprehensi. Hæc igitur illo suis parentibus demandante: deportantur & litteræ ab Legatis: qui ad Cæsarem Romam fuerant missi. Quarum hæc erat sententia: quod Acmes indignatione Cæsaris extincta sit: pro facinoribus quæ cum Antipatro perpetrare tentauerat: ipsum autem patrem esse & regem: siue illum in exilium detrudi siue illum morte mulctari uellet: in eius proposito constitutum. His auditis Herodes: paulisper animum refouit: uoluntate scriptorum & morte Acmes in superbiam subleuatus: & potestate puniendi quam acceperat in filium. Sed præualentibus crescentibusque doloribus: interitui propinquabat: & quæquam in multo defectu contineretur appetebat tamen cibum: & postulans malum quæsiuit cultrum. Erat enim illi talis mos: ut ipse per semetipsum malum accurans: & per partes modicas recideret: & comederet. Sumens ergo cultrum: circumspiciensque ne quis adesset: uoluit semetipsum interimere quod forsitan perfecisset: nisi præueniens manum eius Atiabus contineret: nepos enim eius erat: & magnum clamans: statim ululatus per totam aulam exortus: est & tumultus.

Qualiter Antipater putans Herodem defunctum locutus fuerit custodi corporis de dimissione sua: & propter hæc Antipatri peremptio. CAP. IX.

Væ cum ad Antipatrum peruenissent: credidit suum patrem uitæ terminum suscepisse præcipiensque fiduciam tam uerbis quam motibus ita totus animo gestiebat: tanquam si fuisset liberatus e uinculis: & regnum in suis manibus sine ullo labore perceperit. Tunc cepit cum custode ergastuli de sua dimissione fabulari: magna se continuo spondens dona ei tributurum. Ille uero non solum non acquieuit ut faceret quæ uolebat Antipater: uerum etiam cuncta regi denunciatis: intimas ei eius mentem: & quæ ab eo munera spondebant. Tunc Herodes quis & ante non minore odio ferretur in filium: cum audisset custodem ergastuli illa narrationem: magnum protinus exclamauit. Tunc quassans caput: quæquam in extremo uitæ teneret & cubito sese attollens statim destinans quædam armigerorum suorum sine ulla dilatione celeriter necari iubet Antipatrum sepulturamque eius in Hyrcania sine ullo honore fieri.

Testamentum Herodis ad Cæsarem: & distributio inter eius filios: & qualiter Archelaum præfecit deinde mors ipsius. CAP. X.

Estamentum interea scribebat mente mutabili: & Antipatrum quidem quem sibi successorem in regno designauerat: Tetrarchum facit Galilææ regionis atque peroe. Archelaus uero regnum contribuit. Gaulanidem autem & Traconitæ: & Bethaniam: & Pania: & Philippo filio quidem suo: fratri autem Archelai germano Tetrarchiæ iure concessit: Iamnam uero & Azotum & Faselidam: Salome sorori distribuit: sed & argenti signati Myriadas quinquaginta. Disposuit etiam de cæteris suis cognatis: atque consanguineis: opibus eos redditibusque locupletans. Cæsari sane argenti signati mille Myriadas: præter uasa quædam aurea: quædam argentea: & metallis preciosa: & artificis opere uenustissima dereliquit: indumentis quoque preciosa: Liuiæ uero Cæsaris coniugi: & aliis nonnullis quingentas Myriadas. His dispositis: quinto die postquam Antipatrum filium necauerat defungitur regnans postquam Antigonum interemit: annos. iiii. & xx. postquam autem a Romanis regnum præceperat. vii. & xxx. uix crudelis in omnes equaliter: ire quidam subditus: a iustitia uero effrenatus: fortuna uero propicia: super quælibet affluenter abusus: ex plebeio in regnum assurgens: & pericula plurima eludens: quibus sæpius fuerat circumspectus: diuturnitate uitæ pfunctus est. domi circa filios quantum quidem ad eius finem est ibi prosperitate potitus est: eo quod se suos inimicos superasse censebat: meo uero iudicio: super omnes infœli-

ciffimus. At Salomæ & Alexas: anteq̄ mors regis diuulgata foret: ex Hippodromo Iudæos abire p
mittunt: ad proprias domos: dicentes: regem iussisse: ut unusquisq; in suas regiones abscederet. Hoc
autē fecerūt: beneficium illi genti præstare cupientes. Interea mors magis diuulgatur.

Epistola Herodis ad exercitum: & admonitio fidei seruendæ circa filium eius Archelaum q̄ st atī
elevator in regnum. CAP. XI.

Vnc Salome & Alexas cunctam militiã congregantes in Amphitheatro quod Hierichū
te erat: primum quidem epistolam regis legi fecerunt: quam ad milites fecerat: dei inde
gratias eius in eos pro fide ac beniuolentia quam circa eum exhibuerunt insinuant: peti
tiões quoq; eius: ut similes se circa Archelaum filium eius exhiberet: quem regem consti
tuit: intinabant. Ptholomeus etiã cui fuerat testamentum a rege creditum: anulũque de quo signa
uerat commissus: continentiam testamenti denuntiat: quod testamentum non posse robur firma
temq; suscipere dicebatur: nisi cuncta quæ in eo esset deferrentur ad Cæsarem. Fit continuo fragor
ingens: honorantium Archelaum: regemq; proclamantium: milites quoq; cuncti: & uniuersi duces:
fauorem: & beniuolentiam promittebant: paratosq; se ac promptos ad omnia profiterentur adiutorē
que deum supplicationibus aduocabant.

Sepultura Herodis in Herodio castello: & fauor Archelai regis ad populum: & populi ad
ipsum. CAP. XII.

hinc sepulturam regi præparabant. Curæ nanque fuit Archelao: ut exequiæ patris quã
d magna possent celebritate gererentur: utque memoratum proferrent cum rege mor
tuo producendum. Portabatur itaque in lecto aureo: lapidibus depicto uariis atque præ
ciosis: stamina uero ostro erant auroque contexta: eratque ipse mortuus circumamictus
purpureis uestimentis: caput eius diademate coronatum: septum quoque in manu eius uelut fra
uo teneretur erat appositum: circa lectum autem erat frequentia filiorum: multitudo cognatorum.
Circa quos omnis militia stipata pergebat: per proprias distincta nationes: & discreta nominibus.
Erant autem tali ordine distributi. Nam primi quidem pergebant eius armigeri: per quos omnes
threcum manus: post istos etiam natio Germanorum: atq; Galatharum. Hos item sequebatur cum
ornatu maximo cuncta belligeratoria multitudo. Cætera uero militia postrema sequebatur: in eum
scilicet modum digesti: qualiter solebant in bellum procedere: & suis ducibus ordinari. Post hos se
quebantur seruorum eius quingenti: odores uarios: & aromata deportantes. Pergebant autem in
Herodium stadiis distante octo: illic enim est eius sepultura ex eius iussione confecta. Et Herodes
quidem hoc modo defungitur. Archelaus autem per .vii. dies luctum super patrem honore regio
ex more gerit: tantos etenim dies lex paterna præcepit obseruari. Conuiuia itaque celebrans: & lu
ctum exoluens: ascendit in templum. Ibi magnis ei clamoribus fauebatur: magisque prædicabatur
laudibus: secundum q̄ unusquisque arbitrabatur maiora quam alius conferre præconia. Tum uero
tribunal ille conscendens quod sibi fuerat præparatum & considens: omnibus benigna loquebatur
& sibi propitios comparabat: gaudio fauoris omnium & uoluntati quam ex beniuolentia circa se
cunctorum acceperat gratias se illis habere narrabat: quod lesi a patre nihil circa se mali ab illis reci
procaretur: se autem aduersum: ut eis bonorum uicissitudinem redderet: eorumque remunerare
tur alacritatis affectum rogaret uero: ut nunc interim parcerent nomine illum regis honorare: suf
ficere sibi dignitatem potestatis aiebat: quam tunc firmam esse dicebat: cum testamentum a patre
scriptum: a Cæsare firmaretur. Obquam causam neque in Hierichunte cuncta militia diadema illi
imponere cupiente uoluerat suscipere: ambiguum honorem æstimans ex tali re sibi prouenturum:
quod esset adhuc incerta uoluntas eius: qui posset illi regnum propne firmitusque concedere: non
sibi defuturam circa illos benignitatem: quæ beniuolentiæ eorum uicissitudinem reportaret. Festi
nare quippe se in omnibus enarrabat meliorem se suo patre circa illos ostendere. Illi uero ut plebeia
multitudo consueuit: in ipsis primis diebus uidentes regis lenè principium: uoluntates suas laudib;
& fauoribus aperiebant: & quãto mansuetius cum eis loquebatur Archelaus tanto amplius nomen
Archelai prædicabant: deinde ad numerum petitiones: intercessioneq; uertuntur. Alii quidem
functionum publicarum leuigationem cum clamore postulabant: pars uero uictorum solutiones
expetebat: qui fuerant ab Herode deuicti: alii uero grauedines quas Herodes inemptionibus & in
publicis nundinis constituerat: auferri uociferabantur. Archelaus porro in nullo illis contraria re
spondebat: sed in omnibus accurate: æstimans regni fore suffragium: si multitudinis beniuolentiã
comparasset. Dehinc ad sacrificia offerenda deo conuertitur: & cum amicis conuiuia celebranda.

Qualiter populus seditionem mouit aduersus Archelaum in festiuitate azymorum: & Qualiter
Archelaus tria milia ex eis interemit: ipse uero nauigauit ad Cæsarem: credens regnum Philippo
fratri suo. CAP. XIII.

Vm hæc interim aguntur: congregantur Iudæorū iuuenes plurimi: nouage regē cupidine
concitati: & cœperant de morte Mathiæ aliorūq; cū eo ab Herode interem prope tumultu
tua uoce causari: dicentes: q̄ iniuste pempti: et exequiæ honore Herodis timore caru
erant. Erant autem isti: pro quibus turba loquebatur: qui fuerat euulsione a ureæ aquis

perempti. Magnum ergo turba proclamante: & clamitationibus utente: quasdam etiam iniurias quasi ex hoc posset ad illos mortuos aliqua leuigatio peruenire proterue procaciterque iactante: congregabatur magis magisque numerosa multitudo: & ultionem mortuorum ab Archelao fieri debere poscebant: suppliciiis eorum qui sub Herode fungebantur honoribus. Et primum quidem omnium sacerdotio remoueri pontificem quem Herodes fecerat proclamabant: uirum mundum: & secundum leges suas dignum ad pontificatum promouendum esse dicebant. Archelaus autem licet ista grauius ferret: annuebat tamen: impetum eorum mitigare festinans: donec iter ad Romam quod propositum habebat sine tumultu perageret: & cum de sese uoluntatem Caesaris agnouisset: respicere dixit: quid agendum foret & de cunctis repetitionibus eorum legitimam dispositurum: neque tunc tempus esse dissensionis: aut contumelias ingerendi: magis autem unitatis atque concordiae donec ex praecipio Caesaris ad eos cum firmitate regni recurreret: tunc quippe in commune consulere: de quibuscunque tractandum esse uideretur: tunc autem sustinendum esset: ne forte seditionis quoque crimen incurrerent. Et ille quidem haec dicens ducemque suum edocens: mittit ad eos: haec ipsa locuturum. Illi porro proclamantes: ducem loqui penitus non sinebat: periculum quoque minabantur: si quis eos ab assumptione sua reuocare uoluisset: & instabant suam libidinem magis explere: quam imperantium subiaceere consiliis. Graue namque illis uidebatur: si cum Herode uiuente amicis priuati fuissent: eodem mortuo nullam ultionem fieri mortuorum. Illud enim iustum legitimumque dicebant non quod ratio dictaret: sed quod eorum libidini uoluptatem posset afferre: fatui ad prouidendum: quantum illis esset ex ea re periculum nasciturum. Plurimis itaque ab Archelao missus: ut tumultum seditionemque mitigarent aliis ex regis persona loquentibus aliis autem ex illius quidem sententia: sed ueluti ex sua mente monentibus: illi nullum penitus aduertebant: sed amplior fremitus: & turba mouebatur: concurrente etiam plurima multitudine: quod illa tempestate Iudaeis dies festus imminabat: quando azyma secundum observationem paterni motis exercent. Pascha enim illa festiuitas uocatur: ad recordationem & memoriam exitus ex Aegypto: & sacrificatur ab eis illo die cum alacritate magna pecudum etiam numerosa multitudo: quanta in nulla alia solennitate. Concurrunt ergo ex uniuersa regione magna copia populorum: plures etiam ex montanis locis adueniunt: religionem numini soluturi. Sed iuuenes qui seditionem excitauerunt: Iudam Mathiamque lamentantur: ueluti doctores expositoresque legis antiquae: & persistebant in templo: suffragione quoque uictualium abunde subsistente. Nam seditiosos hominibus turpe non ducebatur ab aliis cibos expetere. Anxius autem Archelaus ne in deterius eorum processisset audacia: cohortes destinat armatorum cum quibus etiam tribunum militare mittit: ut eorum coherceat impetum: & primum quidem ut illos seditiosos repellerent & ab alia multitudine separarent. Sed uenientibus militibus: illi seditiosi cum ingenti alacritate: excitata secum etiam turba: super tribunum ac tota praesidia cum uoce magna inuicem hortantes impetum faciunt: ex quibus plurimi fusi: pauci autem cum tribuno sauciati diffugiunt. Archelaus autem cuncta pessum dare censebat nisi multitudinis illius impetum frangeret: tumultumque illum refecatum extingueret. Cunctam igitur mittit militiam: ut eos qui sibi in templo habitacula construxerant: exinde repellerent. Ceduntur itaque ab equitibus circiter tria milia hominum: reliqua uero in montes proximos refugit multitudo. Caeterum ex edicto cunctos ad suas regiones discedere iubet Archelaus. Quique continuo discesserunt: festiuitatem deferentes minime celebratam: maioris timore periculi propulsati: licet esset in mortis temeritate praecipites. Interea Archelaus ad mare proximum cum matre descendit: Nicolaum secum & Ptholomeum habens: & amicorum plurimum comitatum: Philippoque fratri omnia gubernanda dereliquit: domum ei regnumque commendans. Salome quoque soror Herodis cum eo simul egreditur: omnem secum ducens: profapia: ad haec etiam plurimi cognatorum: uerbo quidem: ueluti cum Archelao conlaboraturi: ut ei regnum a Caesare firmaretur: re autem uera: ut aduersus eum niterentur: maxime illa quae ab eo in templo gesta sunt accusando proponere. Obuiam fit Archelao Sabinus Caesaris curator: earum rerum quae in Syria possidebat: in Iudaeam pergens: pro conseruatione thesaurorum Herodis queni Varus ab hac intentione reuocauit: per Ptholomeum qui transibat ab Archelao conuocatus. Sabinus ergo Vari gratia neque arces obtinuit quaecumque fuerant in Iudaeorum ciuitatibus constitutae: neque thesauros consignauit: sed omnia sub iure dimisit. Archelai donec quid de his Caesari uideretur agnosceret. Proinde in Caesarea se sustinuit sic enim repromiserat se esse facturum.

Qualiter Archelao Romam ascendente: Sabinus qui erat in Syria Caesaris curator ascendit in Hierosolymam uiolenter expetens Herodis pecunias & castella a curatoribus Archelai. CAP. XIII.

Ed cum Romam nauigasset Archelaus: Varus prexit Antiochiam: Sabinus ascendit in Hierosolymam: & aulas regias obtinet: euocansque omnes oppidorum praefectos: & quotquot rerum dispensatores fuerant ratiocinari coepit: & arces ut sibi traderentur multos expetere. Ex hoc iam illi quos praefecerat custodes Archelaus: mandata eius implere non poterant: sed custodiebant omnia secundum inderdicta Sabini: usque ad Caesaris praecipitum. Nauigat etiam Romam in illis diebus Antipater Herodis filius: regnum etiam ipse petiturus hortatu Salomes

& promissionibus incitatus dicētis: iustiores causas illum habere Archelao ad regnum percipiendū
 q̄ primum testamentum in quo is successor regni fuerat constitutus: firmiter: quia illud sanamente
 fecisset herodes: hoc aut iam sensu prae ualitudine diminuto conscripserat. Ducebat secum etiā ma-
 trem: & fratrem Nicolai Ptholomeū: amicum Herodis satis honorabilem: sed etiam sibi ualde gra-
 tissimum atq; fauentē. Maxime autē eum incitabat ad regnum Hireneus rethor uir opinione clarus
 & ad dicēdum acerrimus. Idcirco etiam freti: eos qui persuadebant cedendum archelao: siue q̄ re-
 gio testamēto successor fuerit institutus: siue q̄ maior natu esset aduertere contēnebant. Sed cū Ro-
 mani uenissent: oēs cognati ab archelao discedentes ad istum conueniūt: non beniuolētia circa eū
 aliqua constricti: sed odio: quo aduersus Archelaum irritabantur. Maxime autē libertatē desiderebāt
 & Romanorū iudices magis: q̄ reges proprios habere cupiebant. Quod si hoc minus procederet: an-
 tipatrum magis quā archelaum sibi regē conducibilius aestimantes: impetrare laborabant. Sabinus
 quoq; accusationē archelai apud cæsare deposuit. Inter hæc cæsar suscipiēs ab Archelao litteras: in
 quibus iura a patre sibi relicta proposuit testamētum quoq; cognoscens: & ratiocinia thesauroꝝ he-
 rodis cum anulo consignatorio quē Ptolomeus apportauerat: cœpit conspici quē ordinandum
 ratio postularet. Legēs quoq; litteras Vari & epistolas Sabini: sūmam quoq; thesaurorum uel quid
 pecuniæ p̄ singulos annos impēderetur aduertēs litteras quoq; quas antipater pro regno promerē-
 do transmiserat recensens: congregabat ad consultandum oēs senatorii ordinis: & amicos: in quibus
 etiam Gaium filiū Agrippæ: & iuliæ suæ filiæ adoptiuum. Deinde illis oībus in cōfessum iductis co-
 piam facit: ut quisq; de quibus moueretur ediceret. ibi primū Salomes filius antipater dicendi poten-
 tissimus: & archelao satis infestus: huiusmodi uerba locutus est: dicens Archelaum uerbo quidem
 pro regni petitione se fingere laborare: opere uero omnem regni potentiam possidere: antequam ei
 a Cæsare in quo cuncta potestas sita esset indulgeretur. Huius testimonium esse dicebat eius audaci-
 am: quam præsumpserat in die festo multos interimere. Qui si iniustum aliquid gessissent: alius in-
 ter eos deberet ulcisci: qui eos possit legitima & ordinata potestate compefcere: & non ab illo tan-
 tam cædem fieri oportere. Qui si ut rex illud fecisset: contumeliam grandem Cæsari intulisse fir-
 mabat quod ignorans quid de eo adhuc dispositurus esset regia iā uti potestate præsumeret. Si autē
 uti priuatus illa gessisset: amplius eum deliquisse narrabat: q̄ regnum non possidens: supplicia qui-
 buslibet intulerit: de quibus decretum Cæsaris debuit expectari. Opponebat illi etiam iudicium mili-
 tarium mutationes & ordinationes: ad hæc etiam illum in folio regali & causas plurimas iudicasse:
 ac determinasse proclamabat: tanquā a lege legitime ius potestatis integrum possidēre petitionum
 quoq; plurimorū promissa publice facta memorabat: nec quid eum amplius iuris ac potestatis habi-
 turum: dum in regno a Cæsare firmaretur. Opponebat illi etiam: q̄ ex Hippodromo uinctos spon-
 te dimiserit: & plurima alia: siue quæ facta fuerant: seu quæ facta quidem non erant: sed credibilia ui-
 debātur propter naturam sui: quod fieri posse iudicabatur a iuuenere: tum etiam ab accenso regnandi
 cupidine. Dicebat etiam luctum eum patris penitus neglexisse: prohibitos quoq; omnes a rege cum
 moreretur uidendo: unde initium quoq; seditionis affirmabat exortum: q̄ eum uidebant circa pa-
 trem suum mortuum qui ei multa & magna bona præstiterat tam nequiter conseruari: ut uelut in
 se lachrymas per diem publice configentem occulto autem uoluptate regni percepti perfrui & no-
 ctes in deliciis agitare: erga Cæsarem quoq; huiusmodi se præbiturū Archelaum: cum ei regnandi
 iura tribueret: qualem se circa patrem exhibuisse cognoscitur: tripudiare nanq; & cantus exercere in
 morte patris: tanquam si hostis aliquis interiret: & q̄ nunc aduenisset ad Cæsarem calliditate usum
 dicebat: ut si regni percipere firmitatem desiderare simularet: cum omni iam usus esset potestate:
 quanta illi nec amplior a Cæsare rerum domino posset attribui. Maxime uero eadem quæ in tem-
 plo facta fuerant uerbis exaggerabat: & impietatem obiectabat: q̄ in die festo sacrificiis diuinis in-
 stantibus: multa milia hominum cæsa fuissent: in quibus multi peregrini plurimi infantes indigne
 miserabiliter occubuerint: templum quoq; plenum cadaueribus mortuorum: non alienigena forte
 perimentes: sed eo qui se regni iura legitime percepisse iactabat. Vnde apparet inquit illud opus
 crudelitatis libidine peregrisse: ut integre se plenum tyrannidis negocium profecutum esse testetur
 per iniquitatē admissam qua cunctis hoībus constaret odibilis. Festinabat enim quoquo modo re-
 gnū accipere: sciēs q̄ pro sui merito nunq; posset uel in somnis regiam prætem legitimo iure pmere-
 ri. Nam & patri suo certos esse suos mores agnouerat: unde se regni ab eo successorē disponi p̄cul-
 dubio desperabat: nisi per egritudinē ac morbos quibus nō solū corpore cōfecto defecerat: uerū etiā
 animo parū ualido erat. Cæterū quādo mens eius sospes fuisset & sana: & corpore forti ut digne ac
 merite negocia cuncta disponderet: in Antipatrum potestatem regnandi contulerat: testamēto iure
 legitimeq; cōfecto: nam qualis porro rex iste possit existere: qui aut contempto Cæsare ius sibi to-
 tius potestatis arripuit: aut si a Cæsare se dominum fieri: & ab eo regnum sperabat accipere: cur ciues
 suos sine illius præcepto priuatus adhuc: & in templo die festo instante tam crudeliter interemit. Et
 Antipater quidē huiusmodi uerba locutus: testes etiā introduxit: & plurimos ex cognatis: per quos
 sua dicta firmaret. Cūq; is loquēdi finē faceret surgit Nicolaus p̄ Archelao uerba facturus: dicebat
 nāq; illa qdē quæ i templo cōtigerāt: potius eorū q̄ passi sunt q̄ Archelai potestate cōtigisse: siquē m

tantum eos facinus aggressos fuisse: ut non solum iniurias contumeliasque iactarent: sed etiam eos qui deuoti humiliterque uiuere disponebant: ulcisci pertenderent. Cunctaque hostilia multa operaretur uerbo quidem aduersus Archelaum: rei autem acerbitate aduersus Caesarem: necessarium Archelaus iudicauit: ut eos ab insolentia & improbitate reuocaret. Sed illi eos quos Archelaus ad sedandas turbas miserat: interimere festinabant: sine ulla dei uel loci uel festiuitatis reuerentia. Mirari se sane dicebat: non confundi Antipatrum: quod talium defensor existeret: dummodo inimicitiae suae quam contra Archelaum gerebat libitum faceret: & odio magisquam natura iustitiae iudicaret: illos purgare gestiundo qui cuncto scelere aduersus suos principes arma corripuerint. Caetera uero de quibus Archelaum accusauerant: in eos ipsos accusatores referebat: dicens nihil sine ipsorum consultatione uel consensu factum: gestumue fuisse: sed animo ledendi nunc in transuersum ab aequitate discedere. Nam neque scirent taliter res esse dispositas: qualiter accusabant: sed ad inuidiam Archelai cuncta deprauare: & tantam illos cupidinem inuasisse obsistendi Archelao: uiro quidem consanguinitate propinquo: conuersatione autem eis familiari per omne tempus adiuncto. Testamentum etiam patrem sana mente conscripsisse narrabat: firmitusque illud esset quod posterius fuisset scriptum: quod in hoc postero dominum cunctae ordinationis Caesarem constitueret: quem minime illorum improbitatem imitaturum dicebat: qui Herodi iniuriam faceret: in cuius uita omnibus essent bonis omnique potestate perfuncti. Nunc autem ad contumelias quidem uoluntatis eius & intellectus in omnibus festinarent: sed nequaquam Caesarem iniurias illius uiri admittere: qui & amicus fuerit & auxiliator: & omnia in sua potestate dimiserit: neque pati ut testamentum eius solueretur: quod de sua fide fretus scripserit: neque uirtutem Caesaris imitaturam esse illorum accusatorum: criminorumque nequitiam fidem eius in omni mundo ad exemplar propositam & indubitam cunctis gentibus esse referebat: unde nequaquam possit Herodi alienationem & furiam mentis ascribere: quem per multum tempus optime regnum gessisse cognouerit: successionemque optimo filio dicasse: sed neque iudicium regis circa electionem successoris peccasse firmabat: immo magis prudenter & optime iudicasse: quod omnia ad uoluntatem: potestatemque Caesaris redigisset. Postquam haec Nicolaus enarrauit: & finem loquendi fecit: Caesar Archelaum sibi ad genua procidentem cum honorificentia subleuauit: pronuncians eum dignum regni perceptione: magnumque suae mentis momentum gratiamque declarauit: & non aliter esse se facturum: nisi quaecumque testamento continerentur. Interea cuncti Archelao fauere: non tamen certum aliquid fuerat definitum. Igitur facta solutione confessus apud se ipsum Caesar considerabat: utrum Archelao regnum confirmare deberet: an omni Herodis generi dispartiri. Interea mater Archelai morbo praegrata defungitur: sed etiam a Varo qui in Syria militiae magister erat: litterae ueniunt: significantes seditiones decessionesque Iudaeorum. Postquam n. Archelaus nauigauerat: cuncta gens uariis motibus fuerat: tumultuationibusque turbata. Sed Varus adueniens eos qui causa seditionis extiterant: supplicii & tormentis adegit: rebusque compositis in Antiochiam repedabat: unum ordinem militum in Hierosolymis derelinquens qui Iudaeis si forte aliquid seditionis molirentur: obuiam irent: sed nec sic tamen seditio terminatur. Nam postquam Varus abscessit: Sabinus curator Caesaris illic remanses Iudaeos coepit opprimere: ex militia sibi multos armigeros faciens: quoque satellitio aduersus Iudaeos affligendos utebatur. Unde illi perturbati ad seditiones excitandas necessitate cogebantur.

Qualiter persuaserunt curatores populo arripere arma: & occidere Sabinum uel Romanum exercitum in Antonia constitutum.

CAP. XV.

Ed etiam arces uiolenter obtinuerat: & thesauros regio scrutatus sumperat lucrorum & rapinarum cupidine concitatus. Imminente igitur pertheocostes: festiuitas namque haec apud nos sic paternaliter appellat: non tantum religionis gratia: quantum indignatione successi pro improbitate & oppressione Sabini multa milia congregata sunt hominum Galilaeorum & Hierichuntinorum imensa multitudo: & quotquot trans Iordanem fluium habitabant: sed et incolarum magna manus adunata: quae plus aliis incensis: in ultionem Sabini conspirauerant. In tres itaque partes diuisi: diuersa loca occupant. Et una quaedam pars Hippodromum tenuerat. Caeterarum uero duarum altera pars ab Aquilone usque ad Austrum uersa circa templum erat: altera uero ad orientem loca posita detinebat. Tertia uero pars Hippodromum: sicut diximus ad occidentem occupauerat: quo loco etiam aula regalis extabat. Erat autem illis tota festinatio ut Romanos inclusos obsessosque constringeret. Sed Sabinus timens tam etiam multitudinem eorum: quam mobilitatem ingenii: quippe quibus mors contemptui erat: dummodo coepa perficeret confestim scribit ad Varum: postulans: ut quam citissime subueniret. in magno periculo esse cunctam a se ibi militiam derelictam: ipse autem altissimam turrim arcis ascendens cognomento Faselum: in honore fratris Herodis Faseli edificatam atque ita nominatam: qui in proelio Parthorum defecerat: annuebat Romanis: ut Iudaeos exeuntes aggredierentur: cum ipse neque ad amicos auderet ullo pacto descendere: alios ante se pro suarum facinore popinarum mortem hortabatur appetere. Sed Romanis egressis cum fiducia: pugna uerimque aspera satis exorta est: & licet Romani opere bellico: & experientia superiores existerent: & plures ex Iudaeis occuberent: obstinatio tamen Iudaeorum nequaquam tanta belli facie frangebant: sed circueuntes pene templum ascendunt in porticus quae fani area

continebatur: & ibi multum proelium profligatur: saxa quaedam manibus uoluebant: quaedam fun-
 dis uel tormentis caeteris emittebant: ad haec etiam cum arcubus intermixti Romanorum plurimos
 fauciabant. Nam oportunitate loci Iudaei superiores extiterant. Romani uero in incerto positi: nec
 ictus ancipites euitare: nec hostem ullis iaculis poterant uulnerare. Proinde cum in hunc modum
 non breui tempore pugnaretur: postremo Romani impune se talia perpen: ignem porticibus sub-
 mittunt: Iudaeis quia semper porticus erant non sentientibus: ignis porro a plurimis appositus: conti-
 nuo in flammam exarsit: testaque corripuit: quorum materies: quae erat cum pice ceraque puncta: & in su-
 perficiem deaurata: ignem confestim suscepit: quo incendio opa illa magna & admiratione digna di-
 spereunt. Sed etiam eos qui super porticibus propugnantes astiterant: repentinus corripit: & inspera-
 tus interitus: alii simul cum testis concidentibus pessum ibant: pars hostium confixi perire uulnera-
 ti: plerique defectu concilii: & sub talis cladis stupore: aut igni sese contradunt: aut gladiis abusi suis in-
 tereunt: ut malum quasi quo se uidebant circumspectos affugerent. Quotquot autem retrosum uia
 qua ascenderent recurrentes a ruina uel incendio liberantur: a Romanis continuo sine ullo negotio
 necantur. Quippe nudi armis & animi timore soluti: ueniebant in manibus Romanorum. Proin-
 de ex cunctis qui testis conscenderant: nullus ualuit penitus euadere. Romani autem per illud incē-
 dium in fiduciam subleuati: interius progrediuntur: & aeternum ubi templi opes seruabantur arripi-
 unt: & plurima quidem a militibus furata sunt. Sabinus autem uix inde quadringenta talenta publi-
 ce ualuit ratione conquire. Interea Iudaeos plurimum conturbabat tam interitus sociorum quam aeterni
 anathematumque direptio: & tamen quotquot eorum uel peruersitate mentis obstinati uel pugna-
 ces promptique constabant: aulam regiam undique uallantes: mirabantur incendium & cunctos ibidem
 una interitui dare: nisi celer abscessissent. Nam se quoque copiam illis exeundi si id eligerent duros:
 Sabino quoque si etiam ipso uellet exeundi tribuere facultatem: pollicebantur. Dum ista geruntur:
 nonnulli ex regis militibus ad Iudaeos transeunt. Rufus autem & Gratus tria milia pugnatorum
 ex militia Herodis sub se habebant: uitos corpore exercitatos & strenuos. Cum his igitur omnibus
 sese Romanis adiiciunt. Rufus etiam equites aliquantos habebat: ipsos quoque secum Romanis au-
 xilio duxerat. At Iudaei obsidionem minime negligebant: sed etiam mania cuncta circuibant: hor-
 tabanturque omnes ut illam oportunitatem in se saluandi: & in libertatem paternam respirandi non per-
 derent. Sabino uero optabile fuit: ut egrediens abscederet: sed committere semetipsum non aude-
 bat: suorum consideratione factorum: & quod hostes admodum infideli mente esse cognouerat: simul
 etiam Vari praestolabatur aduentum: eumque si adesset obsidionem illam esse soluturam. Ea tempe-
 state etiam alia plurima: turbis tumultibusque plenissima prouenerunt: quae totam Iudaeae regionem
 grauiter desolabant. In quibuscumque namque locis: alii lucri cupiditate concitati: pars inimicitia Iudaeo-
 rum ad excitanda bella ferebantur. Militauerant quodam Herodi duo milia hominum hinc inde
 congregatorum. Hi ergo in unum collecti: & seorsim a caeteris decedentes: aduersus regios milites
 pugna congregiuntur. Utebantur autem Alcibiade duce: Herodis nepote: quem sibi praefecerant: qui tam
 in campis ad pugnam strenue ferebatur: quam in locis asperis arte praeualebat: propter experientiam quam
 ex usu belli perceperat. Iudas quidam erat filius Ezechiae praepositus latronum: qui multum quondam
 ualuerat: sed temporibus Herodis cum magno fuerat labore dephesus. Iste igitur Iudas circa Sefori
 Galilaeae congregans multitudinem uirorum praedatorum: atque desperatorum: cum eis aulam regiam pugnaturus
 inuadit. Et qua copiam armorum: quantumcumque ille locus habebat abripuit: exinde suos omnes arma-
 sumit etiam cunctos opes quae ibidem pro custodia fuerant derelictae. Hic terribilis uniuersus ef-
 fectus est. Nam huc atque illuc agebat: & docebat exercitum: libidine rei maioris accensus: & emula-
 tione regnandi sine ulla uirtute ullaque prudentia: sed ad uim inferendam tantum: & ledendum pro-
 nior & procliuius extabat: sperans ex hoc sibi dignitatem gloriamque uenturam. Extiterat quoque Sy-
 mon feruus quidem Herodis regis: uetum decoris uir magnitudine corporis ac fortitudine praes-
 tans cui magna fuerant credita commissaque negotia: is igitur rerum intemperantia subleuatus: dia-
 dema suo capiti praesumpsit imponere: & aliquanta multitudine congregata: rex pronunciat in sa-
 nia simul: furiaque populorum: sed etiam ipse dignum semetipsum existimans super omnes qui re-
 gnum ante gessissent: aulam regiam in Hierichante succendit: & omnia quae ibi habebantur abripuit.
 Multa itaque in diuersis locis per uniuersam prouinciam: ubi regia consistebant tabernacula
 comburebat: cunctaque exterminio dabat: ignibus concremando. Ampliora quoque iste gereret:
 & amplius ab eo illa regio deleteretur: nisi celeriter mutatio contigisset: nam exercitus militum regio-
 rum qui se Romanis addiderat: tota manu: totaque uirtute congregiuntur: occurrit. Symoni: ubi mul-
 ta uero die longo certatur. Sed plures qui ex locis trans Iordanem cum Symone fuerant congregati:
 neque ordinis: neque dispositionis bellicae gnari: siquidem temeritate magis quam disciplina pugna-
 bant: a regis occubere militibus: sed etiam ipsum Symonem pro fugas se & per montis fauces salua-
 ri cupientem gratus occurrens: caput ei abscidit. Incensus est etiam illis diebus super Iordanem locus
 nomine Emachoes: a quibusdam hominibus Symoni consimilibus. Sic igitur in illa gente multa de-
 metia uagabatur: propter quod regem proprium non habebat: quod populum uirtute ac moderatione dispo-
 neret: & propter quos alienigenae irruerant: pro quod seditiosa mentes occasionem accipientes: ad bella

concitanda succensæ sunt: intentione sola deuastandi & aliena rapiendi. Cæterum & Athonges uir
 neq; generis dignitate conspicuus: neq; uirtute decoratus: sed opum tantum confusus abundantia.
 Pastor enim erat iste: & cunctis in omnibus rebus obscurus: uerum magnitudine corporis & robo-
 re præualens: ausus est et ipse in regni conspirare potentiam. Erant quippe illi fratres quatuor etiam
 ipsi corpore magni: & de fortitudine gloriantes: & ex hoc credebant sese regnum omnibus modis
 obtinere: nam unusquisq; eorum turmam propriam duxerat. Congregatur itaq; ad eos plurima
 multitudo. Et illi quidem ductorum fungebantur officio: & sicubi opus erat discurrebant: bellicos exer-
 cendo conflictus. Ille uero diadema suo capiti circumponens: ad consultandum concilium conuo-
 cabat: ut quid facto opus esset decerneret. Videns autem cuncta in sua potestate: cepit insania ferri
 maxime qd rex a populo uocabatur: qd sibi ad regendum quæ uellet nihil esse impedimento cerne-
 bat. Deniq; tam ipse quam fratres eius magna conspiratione frementes: odio Romanorum & regio-
 rum militum bellum gerere festinabant. Nam æqualiter aduersus utrosq; infesta mente ferebantur:
 aduersus regios quidem milites propter iniurias: quas eos sub Herode perpetrasse reputabant: ad-
 uersus Romanos autem qd eorū in præsentī potestas existeret. Igitur asperitas huius malis tempore
 percurrēte crescebat: nullusq; interitum poterat euitare. Nam alios quidem spe lucri exterminabant:
 alios autem occidendi consuetudine perimebant. Incurrunt et aliquando Romanorum turmæ cir-
 ca Emmaū: & circumdantes Arium centurionem qui duxerat exercitum: quadraginta ex eis uulne-
 rauere: qui fuerant manu excitatorie meliores: cæteri uero timore fugientes: a Grato qui multitudi-
 nē regie militie duxerat defensati saluantur: suos mortuos relinquētes. Et multa parte diei Roma-
 næ legionis milites insequentes plurimos sauciabant: superantur tamen postea: & compræhendunt:
 alius quidem cum Graco confligens: alter autem cum Ptolomeo. Maiorem uero fratrem Archelai
 milites compræhendunt. Nouissimus autem eorum super his quæ cōtangebant merore confectus he-
 sitare cepit: qualiter saluaret. Nam se solum remansisse cernens: & omni manu militum spoliatum:
 fidei patruelis Archelai se cōmittit ac tradidit: sed hæc quidem postea contigerunt. Igitur sic Iu-
 dæa latrocinantium facta fuerat habitatio. Si quis enim manum aliquam congregaret: quæ secum
 ad seditiones faciendas conspirare præsumeret: statim rex efficiebatur: exurgēs ad cōmunem regio-
 nis interitum. In breui quidem & in minimis rebus Iudæi Romanis noxii consistētes: inuidia tamē
 contribuliam ciuiumq; suorum ad omnia nequitie opera ferebantur. Interea Varus mox ubi quæ
 gesta sunt Sabino scribente cognouit: timens illi legioni quam in Hierosolymis dereliquerat: duas
 reliquas legiones assumens: tres quippe in Syria fuerant constitutæ: assumens et equitum ala s qua-
 tuor: & auxilia quæ reges Tetrarchæ diuersi mandauerāt: maturabat præsidium illis qui in Iudæa
 obsidione tenebantur afferre. Dicebant autē oibus qd Ptholomaidā pergeret. Dant illi etiā berythū
 transeunti subsidium mille quingentorum uirorū. Mandat illi & Arthas quoq; petrus: qui odiū
 circa Herodem & amicitiam cum Romanis adduxerat non paruum peditum & equitum manum.
 Congregato itaq; i Ptholomaida omni exercitu: exinde patrem filio tradens: unum amicorum suo-
 rum destinat Galilæos expugnatū: qui super Ptholomaidam habitant. Ille autem Galilæā ingredi-
 ens: magna uir pugnare cepit. Et primū Seforin capiens: habitatores quidem oēs captiuos abduxit:
 ciuitatem aut ignibus tradidit. Varus aut Samariam cum omni manu ingredit: sed a ciuitate absti-
 nuit: erat enim crimine seditionis immunis: sed quodam uico Ptholomeiarius nomine collocat: quē
 uicum arabes odio Herodis hostili more comburunt. Iter quoq; agentes: alium uicū Fasso noie: ma-
 gnum atq; opulentum: idē arabes cōpræhēdentes: incendio concremauerunt: & quaqua uersum
 exercitus ibat: igne cuncta & cæde replebantur: succeditur etiam Emmaus castellum: Varo iubente
 gratia mortuorū. Hinc itaq; in hierosolymam tēdit. Illi porro qui ad obsidiones fuerant congrega-
 ti: faciem ipsam nō ferentes exercitus: passim cuncti diffugiunt: imperfecta seditionis opera relinquē-
 tes: qui uero in hierosolymis fuere iudæi: Varo grauiter incusante: excusationibus diuersis semetip-
 sos purgare nitentur: qd multitudo illa propter festiuitatem fuerit congregata: bellum at nequa-
 quam ex eorū sniam contigisse: sed temeritate aduenarū fuisse commotum: se ipsos autē cū Roma-
 nis ob se ipsos potius qd obsidendi gessisse propositū. Venerunt aut in occursum Varo Ioseppus hero-
 dis regis nepos: & Gratus atq; Rufus oēm exercitum quem sub se habebant: secum pariter adducē-
 tes: occurrunt etiam Romani: qui obsidione tenebantur. Sabinus aut non uolens in faciem Vari
 uenire: ex alia parte hierosolymis egrediens: mare uersus abcessit. Interea Varus per oēm regionem
 partē militie mittit: quæsitum eos qui causa seditionis extiterant. Depræhensis aut qui manifesta-
 bantur: alios qui causa mali extitere supplicis cruciabat: quosdam uero dimittit: in quibus culpa le-
 uior inuenitur. Fuere aut qui pp hanc causam in crucē acti sunt: ferme duo milia hoium. Hoc igit
 modo rebus collectis: atq; compositis: maximam partē militie ad sedes proprias dimittit grauem
 eam in illis locis existimans: nam in plurimis excesserant: & eius iura contēpserāt lucrorum ac rapi-
 næ cupidine. Ipse uero decem milia iudæorum in unum locum fuisse congregatos audiēs: festinus
 occurrit: ut eos comprehenderet. Illi autē antequam comprehēsi fuissent: semetipsos tradidere horta-
 tu Acibi. Tunc Varus multitudini quidē ueniam contribuit: ipsos aut ductores: qd cām secessionis
 excitauerant ad Cæsarem mittit. Cæsar uero plerosq; ex eis præmittit: illos autem qui Herodis co-

gnati fuere: suppliciiis adigit: q̄ nullum iusticiæ gerentes respectum: cōtra familiārēs & cōsanguineos arma tentauerant. Et Varus quidem ista disponens: & pp̄ præsidia unam legionem quam etiam primo dimiserat hierosolymis derelinquēs in antiochiam repedare festinat.

Qualiter Cæsar testamentum herodi confirmauit: seruans filiis eius testamētum: & diuisio regni Iudaici in Tetrarchias. CAP. XVI.

Archelao uero apud Romam cōmorante: aliorum negotiorum principia: pullulabant: quorum hæc erat causa. Venerat Romam legatio iudæorum: super octo milia hoīum: petentium ut suis legibus uiuerent: & legati quidē qui ex decreto totius gentis fuerant missi quinquaginta fuere. Cætera uero multitudo Romæ ad eos uenerat. Cæsare autē concilium faciente cum amicis: cæterisq̄ romanorum primatibus: & in Apollinis templum congregante: quod ab ipso fuerat magnis opibus impensisq̄ fundatum. Legati quidem cum uniuersa multitudine indigentium Iudæorum causam acturi conueniunt. Archelaus autem ecōtra cum amicis aderat. Quotquot uero regis fuere consanguinei: ab Archelao per odium separātur: Iudæis autem aduersus eum consociabantur: non tamen semetipsos publice demonstrabant: graue putantes: & ad confusionem propriam pertinere: si ante Cæsare contra consanguineum & familiarem loqui præsumerent. Aderat etiam Philippus de Syria ueniens: Vari concitatus hortatu: prius quidem causa ut fratri adesset. Nam ei plurimum Varus fauebat. Enimuero arbitrabatur: quia illo regno soluto per partes: posset distribui: si quidem plures essent: qui suis legibus uiuere postulabāt. Vnde uero Philippum hortabatur ut pro se laboraret: quo posset etiam ipse partem aliquam regni percipere. Data igit̄ iudæor̄ legatis copia dicēdi: cœperunt pro dissoluendo regno multa loqui: & primum ex iniquitatibus herodis argumēta multa sumere: dicentes eum nomine tātum fuisse regē: re autem uera tyrannidis facinora perpetrasse: & multam per eum: desolationē rerum factam esse iudæorum naturaliter eum etiam ad nouitates inueniendas pronum fuisse proclamabant: & tantos quidem iudeorum eius crudelitibus interisse: quantos nunquā ex historia pisse cognoscerēt: sed multo amplius semet qui uiuerent infeliciores existere: non solum eis quibus ostensione uultus asper: & indignatione mentis terribilis apparebat: sed etiam quibus substantias suas arripuit: ciuitates quidem extraneas & ab alienigenis habitatas eum ornare & locupletare: cum perditione & exterminio eorum qui sub eius regno habitabant: oēm gentem penuriæ & necessitati contraditam: cum paucis autē regno deliciisq̄ fruere: plurimos quoq̄ ex nobilibus ciuitatibus: & nobili natos genere perimeret: nullis rōnabilibus subsistētibus causis nisi ut eor̄ substantias rapuisset: & quibus uitam fortasse concessisset: rerum suarum amissione dānaret. Iam uero exactioibus inquirunt functionē aliam quidem pro muneribus & publicis cum augmentis analibus exigebat: alia uero lucrorū gratia post functiones a seruis exactoribus: uel amicis eius diripi solere causabantur: nec solum ista quæ ad damnum auri & argenti pertinebant agi: sed uirgines etiam corrumpi: matronas pollui: quæ pudorem sui tacebant: sicut ab illis qui gerebant desiderabatur qui uidelicet facinora sua timebant: ne in publicum pderentur: tantasque sub herode se iniurias & contumelias passos fuisse quantas nec ulla bestia posset ingerere: si facultas daretur ut hominibus imperaret. Et multas quidem sapius calamitates suam gentem passam dicebant: sed nunquam se in tantam infelicitatem: tātamque cladem prorsus incidisse: exemplum nāque iniquitatis & facinoris herodem uniuersæ genti fuisse. Et optabiliter se Archelaum quidem regem denominasse firmabant: quia post herodem quēlibet malum ferendū & tolerandum utique decernebant qui tamen ipsis initiis se quasi mitiorē Herode conabatur ostendere: uerum postea uerens: ne non proprius Herodis filius crederetur: nihil ultra distulit: sed statim aperuit suæ mentis indicia: & cum nondum erat regni consecutus integram firmitatem: q̄ in cæsaris arbitrio consisteret: illius regni potestatem uel tribuere: uel negare: dedit tamen ingenii sui propositiq̄ monumenta: qualiter posset in futuro illud regnum gerere: ex his quæ i ipsi initiis perpetrare præsumpsit: ut ciues in templo die festo uelut numini eos offerens: auderet occidere: unde iuste querelas: legationem totam gentem destinasse firmabant. Petebant ergo: ut eorum prouincia regi bus careret: & Syriæ iungeretur: ut ab illis iudicibus regerentur: qui illuc ex Roma ad gubernandā prouinciam mitterentur: & tunc cognosci posse dicebāt: utrum ne seditiosi essent: & tumultum cōcitatores: an subiecti & deuoti si p̄bis iudicibus: & rectoribus uterentur. Talia iudæis dicētibz: Nicolaus regem criminibus expurgabat: Herodem quidem: quomodo per omne tempus quod uixit nunquam fuerit accusatus: non enim uera posse dicere confirmabat eos qui cum haberent aliquid unde causarentur: illo uiuente prætermittentes quando possent: in quibus lesi fuerant uindictari: illo mortuo querelas importune confingerent: illa uero quæ sub Archelao acta essent: ad illorum improbitatem iniuriasque redigebat: qui contra ius & contra leges talia commisisse præsumpserint quique cædis fecere principium in eis qui se a tumultibus prohibebant. Incusabat eos etiamque seditionis libidine tenerentur: & q̄ peruicaces essent ad obediendum uel legibus uel iusticiæ: dum cuperent in omnibus suis assumptionibus uincere. Hæc itaq̄ Nicolao dicente: Cæ

far hincinde quæ dicta sunt audiēs : conuentum dimisit & post paucos dies: Archelaum quidem nō pronunciat regem: dimidiæ uero iudææ regionis quæ herodi tributa reddebat Tetrarcham constituit: spondens ei quoque regiam dignitatem: si laboribus & fauoribus circa semetipsum meritis appareret alteram quoque dimidiam bifariam distribuit alteri herodis filiis: Philippo uidelicet: & antipatro: qui contra fratrem archelaum de uniuerso regno certauerant. Et huic quidem regio trans Iordanem Galilæa tributa reddebat quæ constabant in talentis ducentis per singulos annos. Philippo autem Bithanæa cum Traconitide & Auranitis: cum aliqua parte domus quæ Zenodori dicebatur reddebant talenta centum. Cæterum archelao idumæa: & Iudæa: & Samaria. Hæc enim leuigata fuerant quarta parte functionum ex decreto Cæsaris: propter quod in seditione cæteræ multitudinis participes non fuere. Erant autem ciuitates quæ archelao tributa reddebant: Stratonis turris & Sebastia cum ioppe: & hierosolymis: Gaza uero & Gadara: & ipse fuere græcæ ciuitates: quas abscidens a dispensatione Syriæ additamento iudææ regioni coniunxerat. Accedebant ergo archelao tributa per unumquēque annum talenta. cccc. ex oibus regionibus quas in sua potestate susceperat. Et hæc quidem de filiis herodis ordinata sunt Salome autem super illa quæ frater in testamento reliquerat: erat autem Iannia & Azotus: & Faselis argenti signati myriades quinquaginta: Cæsar etiam donat ei ad habitandum aulam regiam quæ fuerat in Ascalone constituta. Intrabant etiam & huic reditus ex oibus suis talenta per annos singulos. lx. domus autem eius in regionibus erant quæ sub archelai fuere potestate. Accipiunt quoque consanguinei regis quæcūque in testamento declarantur. Duabus autem filiabus eius uirginis propter illa quæ pater reliquerat: Cæsar est utriusque dona largitur uicenas quinas Myriadas argenti signati: easque coniunxit Feroræ filiis: cuncta uero quæ illi fuerant dimissa: per filios herodis distribuit. Erant autem quinquaginta & mille talenta pauca sibi sumens uascula: quæ nō tam ei magnitudine uel precio: quam recordatione regis accepta constabant.

De eo qui se mentiebatur esse alexandrum Herodis filium: & qualiter fictio ista depræhensa sit: in uestigante Cæsare: & poena qua multatus est. CAP. XVII.

Is igitur a Cæsare dispositis: iuuenis quidam Iudæus quidē genere: sed apud Sydonios nutritus: a quodam Romanorum libertino: qui eum in cognitionem Herodis induxerat: similitudine formæ prouocatus: quæ uidebatur Alexandro cōsimilis filio herodis qui fuerat interreptus: testificabatur quoque illi cunctis: quorum aspectibus occurrebat ex hoc occasionem sibi met esse reputabat quo regnum posset accipere: & assumens secum adiutorem suæ gentis hominem scientem cuncta quæ in palatio gerebantur: & ingenio callidū ad magna negocia perturbanda: eo sibi huius factionis magisterium præbente conscendit. Dicebat ergo se Alexandrum esse herodis filium ex morte seruatum ab his quibus ut eum perimerent fuerat delegatus: occidentes quippe alios per quos imaginem completæ insisionis ostenderent: & expectatores fallerent: illumque & eius fratrem Aristobulum saluauisse. His igitur figmentis & ipse in superbiam extollitur: & alios quod occurrerent eludebat. Interea Cretam appulsis Iudæorum omnibus qui cum illo colloquium miscuere: persuasio facta est. Vnde illi quoque pecuniarum abūdantia cœpit affluere: plurimis hincinde donantibus. præter uenit ad Melium: ibi quoque congregat meliora. Nam ei plures offerebantur pecuniæ fide qua ex regio sanguine illum descendere iudicabant: & spe quæ posset paterni regni iura percipere: uicemque præstantibus reportare. Ibat igitur Romam plurimis in eius obsequio uenientibus: & dicearcheam appulsus: ibidem quoque qui habitabant: iudeos similibus fallaciis illudere decipereque non desistit. Accurrebant namque illi ueluti regi: & alii quidem alii: maxime tamen illi qui familiaritatem & amicitiam eum herode possederant. Causa uero maxima deceptionis erat hominibus qui illum cum uoluptate a referentibus aduertebant. Ad hæc etiam accedebat fides ex formæ uultusque similitudine: etenim etiam qui plurimum fuerant cū Alexandro conuersati: nihilominus inducti fuerant ad credendum: illum non fuisse alterum: sed alexandrum herodis filium: ita ut etiam aliis nescientibus iurare præsumerent. Proinde ingredienti Romanam: & fama sui cuncta replenti in occursum egreditur iudæorum plurima multitudo: instar miraculi salutem eius factam diuinitus admirantes: & cum gaudio illum maiore suscipiunt: maxime propter maternum genus: quod erat ualde clarissimum. Proinde cum ciuitatem intraret: per plateas & uicos in sella portabatur: cuncto regali cultu compositus ex opibus & quæstibus: quas per diuersa loca perceperat. Congregatur itaque ad eum maxima multitudo: uoces plurimæ: clamoresque cum fauore reddebant: & oia fiebant quæ solent ad gaudia mentes hominum cōcitare: præsertim in tali eueniunt: ubi præter spem salutem illius factam esse mirabantur. Sed ubi Cæsari nuncius ille allatus est: nō quidem credebat: propter quod sciret herodem non facile posse in quibuslibet negociis decipi præsertim in illis in quibus animū intenderet: tamē sperans potius se contingere: Celatum: quēdam suū libertū qui sapius fuerat cum illis in fantulus collocutus mittit: ut uideret alexandrum. Ille autem cum uidisset nulla meliori discretionē usus est quæ uisa fuerat multitudo. Verū Cæsar decipi oīo nō potuit ualeret. Siquidē iste falsus alexander ex labore & ope ualde cōstabat attritus: in illū autem delicatudo

ex deliciis: & fortitudo de frequenti exercitatione concurrerant: huic autem durius & grossius erat corpus. Intuens igitur mendacia conspirantem iuxta discipulum atq; doctorem: & cum fiducia uerba proferentes examinabat: rem etiam de Aristobulo cunctam perquirens: quid de illo quoque fuerit factum: & semetipsum obstupere simulans: rogabat: ob quam causam aristobulus quoq; non uenisset: quo regnum etiam ipse dignitatemq; sibi deposceret. Cunque ille respōdisset in Cypro illum insula remansisse: marinis periculis simul fatigatum: & territum: ut si forte sibi aliquid inopabile prouenisset: saltim ille saluaretur: ne omne genus Marianne penitus interiret: talia enim illum doctor ille respondenda docuerat: Cæsar illum semotim adolescentulam a cæteris abducēs: tibi inquit mercedis gratia salus a me præstabitur si non tentaueris etiam me arte deceptionis inducere. Dic itaque mihi quis tu sis: & quis te ad talia confingenda pertulerit: maior quippe est tua ætate hæc adinuenta calliditas. Tunc ille: neque enim ultra mentiri potuit: in periculo constitutus: aperte Cæsari omne figmentum: uel quali modo: uel a quo fuerit commentatum. Tunc Cæsar falli quidem Alexandrum nequaquam contra quod promiserat fecit: uidens autem eum aptum laboribus: in ordine constituit numeroq; nauarum: illum uero qui talia præsumenda persuasit: morte condemnat. Meliensibus autem condemnatio sufficiens uisa est: ut quantoscunque sumptus uel pecunias in falsum Alexandrum erogassent: irreparabiliter amisisset. Et circa falsum equidem Alexandrum res cum magna temeritate præsumptæ: finem huiusmodi perceperunt.

Qualiter archelaus accusatus est a Iudæis apud Cæsarem: quem Cæsar indignatus: regno priuauit: & trusit in exilium apud Viennam Galliæ: & somnium uisum Archelao & Glaphyræ. CAP. XVIII.

Archelaus autem Tetrarchiam suscipiens: mox ut Iudæam attigit: Iozarum Boethii de pontificatu remouit: exprobrans ei: quod cū seditiosis una cōueniret: Eleazarum autem fratrem eius ad pontificatum subrogat. Edificat etiam in Hierichunte aulam regiam: cum elegantia & decore mirabili: medietatem quoque aquarum quæ ad irrigationem agrorum influebant: tractu ductuque constructo diuertit in campum: quod ab ipso fuerat palmarum arboribus consitū. Vicum etiam ædificat: cui nomen Archelaidem constituit: paternam quoque legem transgrediens: Glaphyram archelai quidem filiam: alexandri uero fratris coniugem: ex qua filios quoque suscepit: sibi inuicem accersit uxorem. Iudæis uero fas nō erat fratrum uxores accipere. Sed neq; Eleazarus in pontificatu diuturno tempore perseuerat. Siquidem etiam super ipsam constituit Iesum Osee filium. Interea decimo anno principatus archelai: omnis nobilitas Iudæorum primatesq; samariæ: non ferentes crudelitatem eius: moresq; tyrannicos: apud Cæsarem accusationes ei instituit: maxime quia cognouerant eum Cæsaris mandata transgressum: nam ei præceperat: ut mansuete: clementerq; conuersaretur ad populum. Cæsar igitur ut hæc aduertit indignatione commotus: curatorem eiusdem Archelai rerum earum quæ Romæ fuere: Archelaus etiam ipse dicebatur: protinus aduocat: cæterum scribendum archelao indignum existimat: illum autem destinat: ut archelaum celeriter exhiberet. Ille continuo sine ulla dilatione nauem ascendens: nauigat celeriter: & in Iudæam uenit: archelaumq; occupat cum amicis epulum celebrantem: mentem ei Cæsaris aperuit: atque ut confestim egredereur ciuitatem compellit. Cæsar autem ueniente Archelao aliquibus accusatoribus astantibus: causam hincinde cognoscit: sed ubi parum se expurgat archelaus: in exilium trudi præcipitur: in Viennam ciuitate Galliæ habitaculo contributo: pecunias uero eius rationibus iussit sociari fiscalibus. Sed antequam Romam fuisset uocatus archelaus somnium suis amicis tale recitauit. Vidisse se nanque dicebat spicas decem numero: plenas turgentescq; frumentis uigoremque integrum possidentes: quas uidebat a bubus comedi. Sed hoc uidens magnis fluctibus eius animus fatigabatur: a quibus dum sciscitaretur: illi per diuersas contrariasque opiniones solutionesq; discinduntur. Tunc Symon: uir effæus ueniens: mutationem rerum illo somnio significari dicebat: Archelao non sane in rebus secundis aut commodis prouenturam. Boues nanq; labores & miseriam significare firmabat: propter quod solet illud genus animalium laboribus affligi & conteri: mutationem autem rerum illo somnio demonstrari dicebat: quod terra bouum laboribus & operibus exarata in seipsa permanere penitus non sinatur: perspicax autem decem periodum decem annorū terminari manifestabat. Vnam quippe futuram æstatem & tempus suppleri asseuerabat Archelao quo de principatu suæ potestatis exiret. Et ille quidem hoc modo somnium illud exposuit. Quinto uero die postquam illud somnium archelao fuerat demonstratum: euocator eius archelaus procurator suus in iudeam uenit a Cæsare destinatus. Similiter & Glaphyræ uxori eius: & regis Archelai filie prouenit. Quæ primo sicut supra ostendimus: alexandro in coniugiū sociata: constabat Herodis quidem filio: sed fratri archelai. Postea uero quam idem Alexander a patre fuerat interemptus Iobabto lyciorū regi coniungitur. Quo defuncto: item illam uiduatam in Capadocia a patre archelaus in coniugiū suscepit: Mariannē excludens: quæ sibi fuerat coniugata. Tantus siquidem illū Glaphyræ amoris ardor incenderat. Cum uero iuncta esset archelao: tale somnium ipsa quoque contuetur. Videbat quasi Alexandrum sibi astantem: & se quidem illi ad gaudere: eumque libenter & alacriter amplexari: illum uero exprobrationes ei protinus imputare dicentem. O Glaphyra: nempe uel nūc confirmas prouerbiū quo dicitur: fidem mulieribus non habendam. Nonne mihi iureiurando

constricta es: sed & iugali foedere uirgo sociata. Postquam filios quoque suscepimus: amores nostros oblita es secundarum cupidine nuptiarum: sed neque hoc tibi sufficere iudicasti: quin etiam cum tertio sponso concumbere praesumpstisti: & sine pudore domum nostram ingrediens: thorum genitalem polluisti: cum Archelao ius conjugale consocians ut illum uirum haberes: quem meum fratrem esse constaret. Verum ego nunquam tui penitus obliuiscar: neque beniuolentiae qua semper circa te detentus sum caream. Liberabo sane te uniuersis obprobriis: meam sicuti fuisti firmam stabilemque perficiens. Quae cum illa familiaribus retulisset: post paucos dies uita defungitur. Haec ergo haud sane importuna huic nostro operi ratus inserui: primo quidem: quia ea quae circa ipsos reges contigisse noscuntur innotui: deinde ut exemplo uera probentur: dicere illi a quibus immortalitas disputatur animarum: aut etiam ut appareat diuina prouidentia rerum humanarum cuncta disponi: ne incredulitate huiusmodi rerum homines ledantur in moribus. Enim uero qui haec crediderit: nullo modo prohibetur per dies singulos ad uirtutis augmenta procedere. Archelai uero regio tributaria facta: Syriae dispensationi coniungitur. Interea Cyrinus uir consularis a Caesare destinatur: censum in Syria dispositurus: & domum rediturus.

Incipit Liber. xviii. antiquitatis Iudaicae.

Qualiter Cyrinus a Caesare destinatur: ut Syriam Iudaeamque censeret. CAP. I.

Cyrinus autem unus de his qui semper in consultatione congregabantur: uir per omnium magistrorum & principum officia celebratus per cunctas administrationes consulatus culmen ascendens: & in cunctis administrationibus: & aliis dignitatibus clarus: cum paucis uenit ad Syriam censor gentis a Caesare destinatus: & appreciator uniuersiusque substantiae.

Qualiter Copinius ex equestri ordine missus est in Iudaeam: & quia Cyrinus uenit in Iudaeam uniuersorum depradaturus substantias: & Archelai redditurus pecunias: & quia Iudaei molestae ferentes: tandem persuadente Iozaro pontificae passi sunt descriptionem fieri substantiarum suarum. CAP. II.

Ititur etiam cum eo Copinius ductor totius equestris agminis: potestatemque iudaeorum omnium gerens. Venit etiam Cyrinus iudaeam: nam dispensationi Syriae fuerat adunata: uniuersorum depradaturus substantias: & Archelai redditurus pecunias. Porro iudaei licet in ipsis initiis descriptionis nomen dirum haberent: subiiciuntur tamen ne amplius subsisterent: persuadente illis pontificae Iozaro: Boethi namque erat iste filius. Et illi quidem cuncti ratione pontificis: depradari suas permissere substantias: nihil amplius hesitantes.

Qualiter iudas Gaulonites: & quidam alter persuaserunt multitudini: ne suas describi substantias paterentur. CAP. III.

Ed iudas Gaulonites: homo ex ciuitate: cui nomen erat Gamalas: Saddochum pharisaeum sibi coniungens: recessionem facere festinabat: nam depradationem & censum nihil aliud esse dicebant quam integram seruitutem. Proinde ad defendendam suam libertatem: totam plebem diuersis exhortationibus incitabant: omnem quoque illis cooperaturam esse creaturam: si pro bono libertatis honorem suam & gloriam magnanimitate tueretur sed etiam deum non aliter illis auxiliatorem fore: nisi talibus consiliis ad agendum procederent.

Qualiter populi eorum consilia consecuti: seditiones & bella ciuilia: seu latrocinia exercuerunt. CAP. IIII.

Is itaque diebus amplius eorum animus incitatur: ut etiam ab homicidiis se nullo modo arcerent: quoniam cum magna uoluntate quicquid ab illis dicebatur hauriebant: atque hoc modo in magnum malum seditio illorum & audacia prorumpebat: nihilque fuit malorum quod per illos non pullularet uiros: & supra quam dici potest: illa gens continuationibus est repleta bellorum & clades inter eos & latrocinia: depradationesque gerebant: obtentu quidem utilitatis defensionisque communis: sed reuera priorum lucrorum gratia tota seditio gerebatur. Multa itaque caedes ciuium sociorumque perpetrantur: postremo in inuicem conuertunt: non secus quam contra hostes insensius ageretur bellum. Itaque quotidie depradationes: captiuitates: caedes: ubique concurrebant: ita etiam ut templum dei ignibus cremaretur. Tantum ualuit nouitas & institutionum mutatio paternarum. Siquidem iste iudas & Saddocus quartam Philosophiam nouiter introduxerant: cuius amatores copiam conquirentes: seditionibus ac tumultibus repleuere rempublicam. Sed etiam malorum futurorum radices pessimas plantauere per insolentiam in consuetam Philosophiae: de qua uolo pauca disserere.